

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 15ης Ιουλίου 2021^{*i}

«Παράβαση κράτους μέλους – Πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών – Κράτος δικαίου – Ανεξαρτησία των δικαστών – Αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης – Άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Πειθαρχικά παραπτώματα λόγω του περιεχομένου δικαστικών αποφάσεων – Ανεξάρτητα πειθαρχικά δικαστήρια που έχουν συσταθεί νομίμως – Τήρηση της εύλογης προθεσμίας και σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας στις πειθαρχικές διαδικασίες – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Περιορισμός του δικαιώματος και της υποχρέωσης των εθνικών δικαστηρίων να υποβάλλουν στο Δικαστήριο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως»

Στην υπόθεση C-791/19,

με αντικείμενο προσφυγή λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, η οποία ασκήθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2019,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη, αρχικώς μεν, από την K. Banks και τους S. L. Kalèda και H. Krämer, εν συνεχεία δε από την K. Banks και τους S. L. Kalèda και P. J. O. Van Nuffel,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από:

το **Βασίλειο του Βελγίου**, εκπροσωπούμενο από τις C. Pochet, M. Jacobs και L. Van den Broeck,

το **Βασίλειο της Δανίας**, εκπροσωπούμενο, αρχικώς μεν από τη M. Wolff και τους M. Jespersen και J. Nymann-Lindegren, εν συνεχεία δε από τη M. Wolff και τον J. Nymann-Lindegren,

το **Βασίλειο των Κάτω Χωρών**, εκπροσωπούμενο από την M. K. Bulterman και τον J. Langer,

τη **Δημοκρατία της Φινλανδίας**, εκπροσωπούμενη από τις M. Pere και H. Leppo,

το **Βασίλειο της Σουηδίας**, εκπροσωπούμενο από τις C. Meyer-Seitz, H. Shev, A. Falk, J. Lundberg και H. Eklinder,

παρεμβαίνοντες,

κατά

^{*} Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

Δημοκρατίας της Πολωνίας, εκπροσωπούμενης από τους B. Majczyna και D. Kurczak, καθώς και από τις S. Żytek, A. Dalkowska και A. Gołaszewska,

καθής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal (εισηγήτρια), M. Βηλαρά, M. Ilešič, A. Kumin και N. Wahl, προέδρους τμήματος, T. von Danwitz, C. Toader, K. Jürimäe, K. Λυκούργο, N. Jääskinen, I. Ziemele και J. Passer, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: E. Tanchev

γραμματέας: M. Aleksejev, προϊστάμενος μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 1ης Δεκεμβρίου 2020,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Μαΐου 2021,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με το δικόγραφο της προσφυγής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας:
 - επιτρέποντας τον χαρακτηρισμό του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων ως πειθαρχικού αδικήματος όσον αφορά τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων [άρθρο 107, παράγραφος 1, του *ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych* (νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001 (Dz. U., αριθ. 98, θέση 1070), όπως ισχύει κατόπιν των διαδοχικών τροποποιήσεων που δημοσιεύθηκαν στην *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* του 2019 (θέσεις 52, 55, 60, 125, 1469 και 1495) (στο εξής: νόμος περί των τακτικών δικαστηρίων), και άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του *ustawa o Sądzie Najwyższym* (νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέση 5), όπως ισχύει κατόπιν κωδικοποιήσεως και δημοσιεύθηκε στην *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* του 2019 (θέση 825) (στο εξής: νέος νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου)]·
 - μη διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του *Izba Dyscyplinarna* (πειθαρχικού τμήματος) του *Sąd Najwyższy* (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία) (στο εξής: πειθαρχικό τμήμα), στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει ο έλεγχος των αποφάσεων που εκδίδονται επί πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών [άρθρο 3, σημείο 5, άρθρο 27 και άρθρο 73, παράγραφος 1, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με το άρθρο 9bis του *ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa* (νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου), της 12ης Μαΐου 2011 (Dz. U. αριθ. 126, θέση 714), όπως τροποποιήθηκε με τον *ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw* (νόμο περί τροποποιήσεως του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού

Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων), της 8ης Δεκεμβρίου 2017 (Dz. U. του 2018, θέση 3) (στο εξής: νόμος περί του KRS)]·

- παρέχοντας στον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος διακριτική ευχέρεια κατά τον ορισμό του αρμόδιου σε πρώτο βαθμό πειθαρχικού δικαστηρίου σε υποθέσεις δικαστών των τακτικών δικαστηρίων (άρθρο 110, παράγραφος 3, και άρθρο 114, παράγραφος 7, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων) και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας την εξέταση των πειθαρχικών υποθέσεων από δικαστήριο «που έχει συσταθεί νομίμως», και
- απονέμοντας στον Υπουργό Δικαιοσύνης την εξουσία διορισμού υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης (άρθρο 112b του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων), και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας την εντός εύλογης προθεσμίας εξέταση των πειθαρχικών υποθέσεων κατά δικαστών των τακτικών δικαστηρίων, καθώς και προβλέποντας ότι οι πράξεις που συναρτώνται με τον διορισμό συνηγόρου και με την ανάληψη από αυτόν καθηκόντων υπερασπίσεως δεν αναστέλλουν την πειθαρχική διαδικασία (άρθρο 113a του εν λόγω νόμου) και ότι το πειθαρχικό δικαστήριο διεξάγει τη διαδικασία ακόμη και σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας του πειθαρχικώς διωκόμενου δικαστή, που έχει ειδοποιηθεί σχετικώς, ή του συνηγόρου του (άρθρο 115a, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων), και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας των πειθαρχικώς διωκόμενων δικαστών των τακτικών δικαστηρίων,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,

και ότι,

επιτρέποντας τον περιορισμό, λόγω της δυνατότητας κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, του δικαιώματος των δικαστηρίων να υποβάλλουν αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ

2 Το άρθρο 2 ΣΕΕ έχει ως εξής:

«Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.»

- 3 Το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ ορίζει τα ακόλουθα:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει το Δικαστήριο, το Γενικό Δικαστήριο και ειδικευμένα δικαστήρια. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνθηκών.

Τα κράτη μέλη προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται η πραγματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.»

- 4 Κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις:

α) επί της ερμηνείας των Συνθηκών,

β) επί του κύρους και της ερμηνείας των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, δύναται, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, οφείλει να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

[...]»

Ο Χάρτης

- 5 Ο τίτλος VI του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), που επιγράφεται «Δικαιοσύνη», περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το άρθρο 47, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου» και το οποίο ορίζει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως.
[...]

[...]»

Το πολωνικό δίκαιο

Το Σύνταγμα

- 6 Δυνάμει του άρθρου 179 του Συντάγματος, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Πολωνίας (στο εξής: Πρόεδρος της Δημοκρατίας) διορίζει τους δικαστές, κατόπιν προτάσεως του Krajowa Rada Sądownictwa (Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου, Πολωνία) (στο εξής: KRS), για θητεία αορίστου χρόνου.
- 7 Το άρθρο 187 του Συντάγματος ορίζει τα εξής:
- «1. Το [KRS] αποτελείται:
- 1) από τον πρώτο πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], τον Υπουργό Δικαιοσύνης, τον πρόεδρο του [Naczelny Sąd Administracyjny (Ανωτάτου Διοικητικού Δικαστηρίου)] και ένα μέλος που ορίζει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας,
 - 2) από δεκαπέντε μέλη τα οποία επιλέγονται μεταξύ των δικαστών του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατοδικείων,
 - 3) από τέσσερα μέλη τα οποία εκλέγει [η Sejm (Δίαιτα, Πολωνία)] μεταξύ των βουλευτών και από δύο μέλη τα οποία εκλέγει η Γερουσία μεταξύ των γερουσιαστών.
- [...]
3. Η θητεία των εκλεγμένων μελών [του KRS] είναι τετραετής.
4. Το καθεστώς, ο τομέας δραστηριότητας και ο τρόπος λειτουργίας [του KRS], καθώς και ο τρόπος εκλογής των μελών του, ορίζονται από τον νόμο.»

Ο νέος νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου

- 8 Ο νέος νόμος περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, όπως ίσχυε αρχικώς, τέθηκε σε ισχύ στις 3 Απριλίου 2018. Δυνάμει του νόμου αυτού συνεστήθησαν, στο πλαίσιο του Sądu Najwyższego (Ανωτάτου Δικαστηρίου), δύο νέα τμήματα, συγκεκριμένα δε, αφενός, το πειθαρχικό τμήμα που διαλαμβάνεται στο άρθρο 3, σημείο 5, του νόμου αυτού και, αφετέρου, το Izba Kontroli Nadzyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego (τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων).
- 9 Βάσει του άρθρου 6 του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου:
- «1. Ο πρώτος πρόεδρος του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές παρατηρήσεις επί των παρατυπιών ή των κενών που διαπιστώνονται στον νόμο και πρέπει να εξαλειφθούν προκειμένου να διασφαλισθεί το κράτος δικαίου, η κοινωνική δικαιοσύνη και η συνοχή του νομικού συστήματος της Δημοκρατίας της Πολωνίας.
2. Ο πρόεδρος του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος, υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές παρατηρήσεις επί των παρατυπιών ή των

κενών που διαπιστώνονται στον νόμο και πρέπει να εξαλειφθούν προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική εξέταση των υποθέσεων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του τμήματος αυτού ή προκειμένου να περιορισθεί ο αριθμός των πειθαρχικών παραπτώματων.»

- 10 Το άρθρο 7, παράγραφοι 3 και 4, του νόμου αυτού προβλέπει τα ακόλουθα:

«3. Ο πρώτος πρόεδρος του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] έχει τις εξουσίες του Υπουργού Οικονομικών όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)].

4. Όσον αφορά την εκτέλεση του προϋπολογισμού του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] σχετικά με τη λειτουργία του πειθαρχικού τμήματος, οι εξουσίες του Υπουργού Οικονομικών ανατίθενται στον πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος.»

- 11 Το άρθρο 20 του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Όσον αφορά το πειθαρχικό τμήμα και τους δικαστές που υπηρετούν σε αυτό, οι εξουσίες και αρμοδιότητες του πρώτου προέδρου του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] όπως ορίζονται:

- στο άρθρο 14, παράγραφος 1, σημεία 1, 4 και 7, στο άρθρο 31, παράγραφος 1, στο άρθρο 35, παράγραφος 2, στο άρθρο 36, παράγραφος 6, στο άρθρο 40, παράγραφοι 1 και 4, και στο άρθρο 51, παράγραφοι 7 και 14, ασκούνται από τον πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος·
- στο άρθρο 14, παράγραφος 1, σημείο 2, και στο άρθρο 55, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, ασκούνται από τον πρώτο πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] σε συμφωνία με τον πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος.»

- 12 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του ίδιου νόμου ορίζει τα ακόλουθα:

«Στη δικαιοδοσία του πειθαρχικού τμήματος υπάγονται:

- 1) οι πειθαρχικές υποθέσεις:

- a) οι οποίες αφορούν τους δικαστές του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)]
- b) οι οποίες εκδικάζονται από το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] σε σχέση με πειθαρχικές διαδικασίες που κινούνται δυνάμει των ακόλουθων νόμων:

[...]

- του νόμου [περί των τακτικών δικαστηρίων] [...],

[...].»

- 13 Δυνάμει του άρθρου 35 παράγραφος 2, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ο πρώτος πρόεδρος του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) μπορεί να τοποθετήσει δικαστή, με τη σύμφωνη γνώμη του, σε άλλο τμήμα του εν λόγω δικαστηρίου.

14 Το άρθρο 73, παράγραφος 1, του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Ως πειθαρχικά δικαστήρια στις πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] ορίζονται τα εξής:

- 1) σε πρώτο βαθμό: το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)], σε σχηματισμό απαρτιζόμενο από δύο δικαστές του πειθαρχικού τμήματος και έναν ένορκο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)].
- 2) κατ' έφεση: το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)], σε σχηματισμό απαρτιζόμενο από τρεις δικαστές του πειθαρχικού τμήματος και δύο ενόρκους του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)].»

15 Το άρθρο 97 του εν λόγω νόμου ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Σε περίπτωση κατά την οποία το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] διαπιστώνει, κατά την εξέταση υποθέσεως, πρόδηλη παράβαση κανόνα δικαίου, ανεξαρτήτως των λοιπών εξουσιών του, διαβιβάζει διαπιστωτική πράξη πλάνης στο οικείο δικαστήριο. Πριν από τη διαβίβαση αυτή, οφείλει να γνωστοποιήσει στον δικαστή ή στους δικαστές που μετείχαν στον οικείο δικαστικό σχηματισμό τη δυνατότητά τους να υποβάλουν εγγράφως διευκρινίσεις εντός προθεσμίας 7 ημερών. Η διαπίστωση της πλάνης και η έκδοση της σχετικής πράξεως δεν επηρεάζουν την έκβαση της υποθέσεως.

[...]

3. Σε περίπτωση κατά την οποία το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] διαβιβάζει διαπιστωτική πράξη πλάνης, δύναται να υποβάλει αίτηση εξετάσεως της πειθαρχικής υποθέσεως ενώπιον πειθαρχικού δικαστηρίου. Πρωτοβάθμιο πειθαρχικό δικαστήριο ορίζεται το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)].»

16 Οι μεταβατικές διατάξεις του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το άρθρο 131 του εν λόγω νόμου, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Μέχρι να διορισθούν άπαντες οι δικαστές του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] [που υπηρετούν] στο πειθαρχικό τμήμα, οι λοιποί δικαστές του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] δεν δύνανται να μετατεθούν στο τμήμα αυτό.»

17 Το άρθρο 131 του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, σημείο 14, του ustawy o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (νόμου περί τροποποίησης του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), της 12ης Απριλίου 2018 (Dz. U. του 2018, θέση 847), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 9 Μαΐου 2018. Κατόπιν της εν λόγω τροποποίησης, το συγκεκριμένο άρθρο προβλέπει τα ακόλουθα:

«Οι δικαστές οι οποίοι, κατά τον χρόνο θέσεως σε ισχύ του παρόντος νόμου, υπηρετούν σε άλλα τμήματα του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] δύνανται να μετατεθούν στο πειθαρχικό τμήμα. Μέχρι την ημερομηνία διορισμού για πρώτη φορά όλων των δικαστών του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] οι οποίοι θα υπηρετούν στο πειθαρχικό τμήμα, δικαστής που υπηρετεί σε άλλο τμήμα του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] υποβάλλει στο [KRS] αίτηση μεταθέσεως στο πειθαρχικό τμήμα, αφού λάβει τη σύμφωνη γνώμη του πρώτου προέδρου του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], καθώς και του προέδρου του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος και του προέδρου του τμήματος στο οποίο υπηρετεί ο

δικαστής που υποβάλλει την αίτηση. Κατόπιν προτάσεως του [KRS], ο [Πρόεδρος της Δημοκρατίας] δύναται να διορίσει δικαστή του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] στο πειθαρχικό τμήμα, μέχρι της για πρώτη φορά πληρώσεως όλων των θέσεων του εν λόγω τμήματος.»

Ο νόμος περί των τακτικών δικαστηρίων

- 18 Το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα εξής:

«Ο δικαστής υπέχει πειθαρχική ευθύνη για τα επαγγελματικά παραπτώματα που διαπράττει, όπως είναι ιδίως η πρόδηλη και κατάφωρη παράβαση των κανόνων δικαίου και η προσβολή της αξιοπρέπειας του λειτουργήματος (πειθαρχικά παραπτώματα).»

- 19 Το άρθρο 110, παράγραφοι 1 και 3, του νόμου ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Επί πειθαρχικών υποθέσεων που αφορούν δικαστές, αποφαινόνται:

1) σε πρώτο βαθμό:

- a) τα πειθαρχικά δικαστήρια παρ' εφετείω, σε σχηματισμό απαρτιζόμενο από τρεις δικαστές,
- b) το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)], σε σχηματισμό απαρτιζόμενο από δύο δικαστές του πειθαρχικού τμήματος και έναν ένορκο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], στις υποθέσεις που αφορούν εκ προθέσεως πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία διώκονται από την εισαγγελική αρχή ή εκ προθέσεως φορολογικές παραβάσεις, ή στις υποθέσεις στο πλαίσιο των οποίων το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)] ζήτησε την εξέταση της πειθαρχικής υποθέσεως με διαπιστωτική πράξη πλάνης·

2) κατ' έφεση: σε πρώτο βαθμό: το [Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο)], σε σχηματισμό απαρτιζόμενο από δύο δικαστές του πειθαρχικού τμήματος και έναν ένορκο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)]·

[...]

3. Το πειθαρχικό δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου ασκεί τα καθήκοντά του ο πειθαρχικά διωκόμενος δικαστής δεν μπορεί να επιλαμβάνεται υποθέσεων εκ των διαλαμβανομένων στην παράγραφο 1, σημείο 1, στοιχείο a). Το αρμόδιο για την εκδίκαση της υποθέσεως πειθαρχικό δικαστήριο ορίζεται από τον πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος κατόπιν αιτήματος του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών.»

- 20 Το άρθρο 112b του ως άνω νόμου ορίζει τα εξής:

«1. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης δύναται να ορίσει υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης για την εξέταση συγκεκριμένης υποθέσεως αφορώσας δικαστή. Η παρέμβαση του εν λόγω υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών αποκλείει την παρέμβαση κάθε άλλου υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών στην υπόθεση.

2. [...] Εφόσον δικαιολογείται από τις περιστάσεις, ιδίως δε σε περίπτωση θανάτου ή παρατεταμένου κωλύματος στην άσκηση των καθηκόντων του οριζομένου από τον Υπουργό Δικαιοσύνης υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών, ο εν λόγω υπουργός ορίζει στη θέση του άλλον δικαστή ή, εάν πρόκειται για εκ προθέσεως πειθαρχικά παραπτώματα τα οποία διώκονται από την εισαγγελική αρχή, άλλον δικαστή ή εισαγγελέα.

3. Ο οριζόμενος από τον Υπουργό Δικαιοσύνης υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών δύναται να κινήσει διαδικασία κατόπιν αιτήματος του εν λόγω υπουργού ή να παρέμβει σε διαδικασία η οποία ευρίσκεται σε εξέλιξη.
4. Ο ορισμός υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών από τον Υπουργό Δικαιοσύνης ισοδυναμεί με αίτηση κινήσεως διαδικασίας έρευνας ή πειθαρχικής διαδικασίας.
5. Τα καθήκοντα του οριζομένου από τον Υπουργό Δικαιοσύνης υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών παύουν να ασκούνται μόλις καταστεί αμετάκλητη η απόφαση με την οποία απορρίπτεται η αίτηση κινήσεως της πειθαρχικής διαδικασίας ή περατώνεται η πειθαρχική διαδικασία. Η λήξη των καθηκόντων του οριζομένου από τον Υπουργό Δικαιοσύνης υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών δεν εμποδίζει τον Υπουργό Δικαιοσύνης να ορίσει εκ νέου τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης στην ίδια υπόθεση.»
- 21 Το άρθρο 113, παράγραφοι 2 και 3, του ίδιου νόμου προβλέπει τα ακόλουθα:
- «2. Εάν ο κατηγορούμενος για πειθαρχικό παράπτωμα δικαστής δεν δύναται να μετάσχει στη διαδικασία ενώπιον του πειθαρχικού δικαστηρίου για λόγους υγείας, ο πρόεδρος του πειθαρχικού δικαστηρίου ή το δικαστήριο διορίζει, κατόπιν αιτιολογημένης αιτήσεως του κατηγορουμένου δικαστή, συνήγορο που επιλέγεται εκ των δικηγόρων ή των νομικών συμβούλων. Ο κατηγορούμενος για πειθαρχικό παράπτωμα δικαστής οφείλει να επισυνάψει στην αίτησή του πιστοποιητικό συνταχθέν από εξουσιοδοτημένο ιατρό, το οποίο βεβαιώνει ότι η κατάσταση της υγείας του δεν του επιτρέπει να μετάσχει στην πειθαρχική διαδικασία.
3. Κατ' εξαίρεση, οσάκις από τις περιστάσεις προκύπτει ότι η μη υποβολή αιτήσεως οφείλεται σε λόγους μη δυνάμενους να καταλογισθούν στον κατηγορούμενο για πειθαρχικό παράπτωμα δικαστή, μπορεί να διορισθεί αυτεπαγγέλτως συνήγορος ελλείψει της αιτήσεως της παραγράφου 2.»
- 22 Το άρθρο 113a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει τα εξής:
- «Ενέργειες που αφορούν τον αυτεπάγγελτο διορισμό συνηγόρου και την ανάληψη της υπεράσπισης από τον συνήγορο αυτόν, δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα ως προς την πειθαρχική διαδικασία.»
- 23 Κατά το άρθρο 114, παράγραφος 7, του νόμου αυτού:
- «Μετά την κοινοποίηση των πειθαρχικών κατηγοριών, ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών ζητεί από τον πρόεδρο του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] ο οποίος προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος να ορίσει το πειθαρχικό δικαστήριο που θα επιληφθεί της υποθέσεως σε πρώτο βαθμό. Ο πρόεδρος του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)] που προΐσταται του πειθαρχικού τμήματος ορίζει το δικαστήριο αυτό εντός επτά ημερών από την παραλαβή του αιτήματος.»
- 24 Το άρθρο 115a, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, ορίζει τα ακόλουθα:
- «Το πειθαρχικό δικαστήριο προχωρεί στην εκδίκαση της υποθέσεως παρά τη δικαιολογημένη απουσία του κατηγορουμένου, που έχει ειδοποιηθεί σχετικώς, ή του συνηγόρου υπερασπίσεώς του, εκτός εάν τούτο δεν είναι προς όφελος της πειθαρχικής διαδικασίας.»

Ο νόμος περί του KRS

25 Κατά το άρθρο 9 bis του νόμου περί του KRS:

«1. Η Δίαιτα εκλέγει, εκ των δικαστών του [Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου)], των τακτικών δικαστηρίων, των διοικητικών δικαστηρίων και των στρατοδικείων, 15 μέλη [του KRS] για κοινή θητεία διάρκειας τεσσάρων ετών.

2. Κατά την προβλεπόμενη στην παράγραφο 1 εκλογή, η Δίαιτα λαμβάνει υπόψη, στο μέτρο του εφικτού, την αναγκαιότητα εκπροσώπησης στο [KRS] δικαστών προερχόμενων από δικαστήρια διαφόρων κατηγοριών και διαφόρων βαθμών δικαιοδοσίας.

3. Η κοινή θητεία των νέων μελών του [KRS], τα οποία εκλέγονται εκ των δικαστών, ξεκινά την επομένη της εκλογής τους. Τα υφιστάμενα μέλη του [KRS] ασκούν τα καθήκοντά τους έως την ημέρα έναρξης της κοινής θητείας των νέων μελών του [KRS].»

26 Η μεταβατική διάταξη του άρθρου 6 του νόμου περί τροποποίησης του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ στις 17 Ιανουαρίου 2018, προβλέπει τα εξής:

«Η θητεία των μελών του [KRS] τα οποία διαλαμβάνονται στο άρθρο 187, παράγραφος 1, σημείο 2, του [Συντάγματος] και τα οποία έχουν εκλεγεί βάσει των ισχυουσών διατάξεων διαρκεί έως την προηγούμενη της έναρξεως της θητείας των νέων μελών του [KRS], χωρίς, πάντως, να υπερβαίνει χρονικό διάστημα 90 ημερών από της ημερομηνίας θέσεως σε ισχύ του παρόντος νόμου, εκτός και αν έχει λήξει προγενέστερα λόγω εκπνοής του χρόνου της.»

Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία

27 Η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, θεσπίζοντας νέες διατάξεις έχουσες εφαρμογή στο πειθαρχικό καθεστώς των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και των τακτικών δικαστηρίων, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και του άρθρου 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, απηύθυνε στις 3 Απριλίου 2019 προειδοποιητική επιστολή στο κράτος μέλος αυτό. Το κράτος μέλος απάντησε στην προειδοποιητική επιστολή με έγγραφο της 1ης Ιουνίου 2019, με το οποίο αμφισβητούσε όλες τις αιτιάσεις περί παραβάσεως του δικαίου της Ένωσης.

28 Στις 17 Ιουλίου 2019 η Επιτροπή εξέδωσε αιτιολογημένη γνώμη διατυπώνοντας εκ νέου την άποψη ότι το θεσπισθέν ως άνω νέο πειθαρχικό καθεστώς αντέβαινε στις προμνημονευθείσες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης. Κατά συνέπεια, το θεσμικό όργανο κάλεσε τη Δημοκρατία της Πολωνίας να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς την αιτιολογημένη γνώμη εντός προθεσμίας δύο μηνών από την παραλαβή της. Με την από 17 Σεπτεμβρίου 2019 απάντησή του, το κράτος μέλος υποστήριξε ότι οι αιτιάσεις της Επιτροπής ήταν αβάσιμες.

29 Θεωρώντας την απάντηση αυτή μη ικανοποιητική, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

- 30 Με χωριστό δικόγραφο, το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 25 Οκτωβρίου 2019, η Επιτροπή ζήτησε από το Δικαστήριο, βάσει του άρθρου 133, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, την υπαγωγή της υπό κρίση υποθέσεως σε ταχεία διαδικασία. Προς στήριξη της αιτήσεως, η Επιτροπή υποστήριξε ότι, με τις αιτιάσεις που διατυπώνει με την προσφυγή της όσον αφορά το ισχύον για τους Πολωνούς δικαστές νέο πειθαρχικό καθεστώς, προβάλλονται συστημικού χαρακτήρα παραβιάσεις των εγγυήσεων οι οποίες απαιτούνται προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των δικαστών αυτών. Κατά την Επιτροπή, η επιταγή περί ασφάλειας δικαίου καθιστά, ως εκ τούτου, επιτακτική την εξέταση της υποθέσεως εντός συντόμου χρονικού διαστήματος προκειμένου να αρθούν οι αμφιβολίες σχετικά με τον σύμφωνο με το δίκαιο της Ένωσης χαρακτήρα του εν λόγω καθεστώτος.
- 31 Το άρθρο 133, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι, κατόπιν αιτήσεως είτε του προσφεύγοντος είτε του καθού, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί, αφού ακούσει τον αντίδικο, τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να αποφασίσει την εκδίκαση μιας υποθέσεως με ταχεία διαδικασία κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του κανονισμού αυτού, οσάκις η φύση της υποθέσεως απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.
- 32 Πρέπει να υπομνησθεί, συναφώς, ότι μια τέτοια ταχεία διαδικασία αποτελεί δικονομικό μέσο για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας περιπτώσεως. Εξάλλου, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι η ταχεία διαδικασία μπορεί να μην εφαρμόζεται όταν ο ευαίσθητος και σύνθετος χαρακτήρας των νομικών ζητημάτων που εγείρει μια υπόθεση συμβιβάζεται δυσχερώς με την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής, ιδίως όταν δεν κρίνεται σκόπιμη η σύντμηση της έγγραφης διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου (απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, *Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 και C-397/19, στο εξής: απόφαση *Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ.*, EU:C:2021:393, σκέψη 103 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 33 Εν προκειμένω, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε στις 26 Νοεμβρίου 2019, αφού άκουσε τον εισηγητή δικαστή και τον γενικό εισαγγελέα, να απορρίψει το αίτημα της Επιτροπής το οποίο διαλαμβάνεται στη σκέψη 30 της παρούσας αποφάσεως.
- 34 Συγκεκριμένα, τα ζητήματα τα οποία εγείρει η υπό κρίση προσφυγή και τα οποία αφορούν θεμελιώδεις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης δύνανται καταρχήν να έχουν πρωταρχική σημασία για την εύρυθμη λειτουργία του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης, για την οποία είναι ουσιώδης η ανεξαρτησία των εθνικών δικαστηρίων, πλην όμως ο ευαίσθητος και σύνθετος χαρακτήρας των ζητημάτων αυτών, τα οποία μάλιστα εντάσσονται στο πλαίσιο εκτεταμένων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης στην Πολωνία, συμβιβάζονται δυσχερώς με την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση *Asociația «Forumul Judecătorilor din România» κ.λπ.*, σκέψη 105 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 35 Εντούτοις, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της υπό κρίση προσφυγής και της φύσεως των ζητημάτων που εγείρει, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου αποφάσισε, με απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2019, την κατά προτεραιότητα εκδίκαση της υπό κρίση υποθέσεως δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας.

- 36 Επιπλέον, με χωριστό δικόγραφο, το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Ιανουαρίου 2020, η Επιτροπή υπέβαλε αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων δυνάμει του άρθρου 279 ΣΛΕΕ και του άρθρου 160, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, προκειμένου το Δικαστήριο να υποχρεώσει τη Δημοκρατία της Πολωνίας, εν αναμονή της αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της ουσίας της υποθέσεως:
- να αναστείλει την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 3, σημείο 5, του άρθρου 27 και του άρθρου 73, παράγραφος 1, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στις οποίες θεμελιώνεται η αρμοδιότητα του πειθαρχικού τμήματος να εκδικάζει, τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και κατ' έφεση, πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν δικαστές·
 - να απέχει από τη διαβίβαση των εκκρεμών ενώπιον του πειθαρχικού τμήματος υποθέσεων σε δικαστικό σχηματισμό ο οποίος δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας που ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, με την απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, Α. Κ. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-585/18, C-624/18 και C-625/18, στο εξής: απόφαση Α. Κ. κ.λπ., EU:C:2019:982), και
 - να γνωστοποιήσει στην Επιτροπή, το αργότερο έναν μήνα μετά την κοινοποίηση της διατάξεως του Δικαστηρίου περί της λήψεως των προσωρινών μέτρων που ζητήθηκαν, όλα τα μέτρα τα οποία θα έχει λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί πλήρως προς τη διάταξη αυτή.
- 37 Με διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-791/19 R, EU:C:2020:277), το Δικαστήριο δέχθηκε την ως άνω αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων έως την έκδοση της αποφάσεως με την οποία θα περατωθεί η εκδίκαση της υπό κρίση υποθέσεως.
- 38 Με αποφάσεις του Προέδρου του Δικαστηρίου της 11ης, της 19ης και της 20ής Φεβρουαρίου 2020, επετράπη στο Βασίλειο του Βελγίου, στο Βασίλειο της Δανίας, στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών, στη Δημοκρατία της Φινλανδίας και στο Βασίλειο της Σουηδίας να παρέμβουν υπέρ της Επιτροπής.
- 39 Κατόπιν της έγγραφης διαδικασίας, στο πλαίσιο της οποίας η Δημοκρατία της Πολωνίας κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως και, εν συνεχεία, υπόμνημα ανταπαντήσεως κατόπιν της εκ μέρους της Επιτροπής καταθέσεως υπομνήματος απαντήσεως, καθώς και υπόμνημα απαντήσεως στα υπομνήματα παρεμβάσεως τα οποία κατέθεσαν τα πέντε παρεμβαίνοντα κράτη μέλη που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη, οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικώς τις απόψεις τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 1ης Δεκεμβρίου 2020. Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του στις 6 Μαΐου 2021, οπότε και περατώθηκε, ως εκ τούτου, η προφορική διαδικασία.
- 40 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Ιουνίου 2021, η Δημοκρατία της Πολωνίας ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας. Προς στήριξη του αιτήματός της, επισημαίνει κατ' ουσίαν ότι διαφωνεί με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, από τις οποίες κατ' αυτήν προκύπτει, επιπλέον, ότι οι περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως δεν διευκρινίσθηκαν επαρκώς.
- 41 Υπενθυμίζεται συναφώς, αφενός, ότι ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου δεν προβλέπουν δυνατότητα των διαδίκων να διατυπώνουν παρατηρήσεις σε απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα (απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψη 26 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 42 Αφετέρου, δυνάμει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημόσια, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτούν την παρέμβασή του. Το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία βάσει της οποίας αυτός καταλήγει στις εν λόγω προτάσεις. Κατά συνέπεια, η διαφωνία οποιουδήποτε διαδίκου με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι τα ζητήματα που εξετάζει ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του αυτές, δεν μπορεί να συνιστά, αυτή καθαυτήν, λόγο που δικαιολογεί την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας (απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 43 Πάντως, το Δικαστήριο μπορεί ανά πάσα στιγμή, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς.
- 44 Εν προκειμένω, ωστόσο, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, κρίνει ότι διαθέτει, κατόπιν της έγγραφης διαδικασίας και της ενώπιόν του διεξαχθείσας επ' ακροατηρίου συζητήσεως, όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί της υποθέσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν απαιτείται να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί της προσφυγής

- 45 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Επιτροπή διατυπώνει πέντε αιτιάσεις, εκ των οποίων οι τέσσερις πρώτες αφορούν παραβάσεις του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, ενώ η πέμπτη αφορά παράβαση του άρθρου 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Επί των τεσσάρων πρώτων αιτιάσεων, με τις οποίες προβάλλεται παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ

Επί της δυνατότητας εφαρμογής και του περιεχομένου του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 46 Η Επιτροπή προβάλλει ότι, αντιθέτως προς όσα υποστήριξε η Δημοκρατία της Πολωνίας με την απάντησή της στην αιτιολογημένη γνώμη, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής. Συγκεκριμένα, κατά την προσφεύγουσα, η εν λόγω διάταξη υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι τα εθνικά όργανα τα οποία δύνανται να αποφαινούνται ως «δικαστήρια», κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, επί ζητημάτων που αφορούν την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου αυτού, δυνατότητα την οποίαν έχουν τα πολωνικά τακτικά δικαστήρια και το *Sąd Najwyższy* (Ανωτάτου Δικαστηρίου), πληρούν τις απαιτήσεις που είναι κατάλληλες για τη διασφάλιση αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, μεταξύ των οποίων καταλέγονται εκείνες που συνδέονται με την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των εν λόγω οργάνων.
- 47 Οι απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, όμως, απαιτούν, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη κανόνων ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη στεγανότητα των οικείων οργάνων έναντι εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των

αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων. Συναφώς, η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης αφορά όχι μόνον την άσκηση δικαστικών καθηκόντων σε συγκεκριμένες υποθέσεις, αλλά και τη δικαστική οργάνωση και το ζήτημα αν το οικείο όργανο παρέχει εγγυήσεις δυνάμενες να δίδουν «εντύπωση ανεξαρτησίας» ικανή να διασφαλίζει την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέουν τα δικαστήρια στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

- 48 Κατά την προσφεύγουσα, προς τούτο, είναι ειδικότερα αναγκαίο, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, να παρέχει το ισχύον για τους δικαστές πειθαρχικό καθεστώς τις απαραίτητες εγγυήσεις, ώστε να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος χρήσεως του συγκεκριμένου καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, στοιχείο που επιτάσσει τη θέσπιση κανόνων οι οποίοι καθορίζουν τόσο τις συμπεριφορές που συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα όσο και τις εφαρμοστέες επ' αυτών κυρώσεις, προβλέπουν την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου βάσει διαδικασίας η οποία εγγυάται πλήρως τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη, ιδίως δε τα δικαιώματα άμυνας, και παρέχουν τη δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων των πειθαρχικών οργάνων ενώπιον των δικαστηρίων.
- 49 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη δεν έχουν εφαρμογή στις πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν τους εθνικούς δικαστές, καθώς δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη. Ειδικότερα, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ δεν αποτελεί τη βάση θεμελιωδών δικαιωμάτων άμυνας ή του δικαιώματος ακροάσεως εντός ευλόγου χρόνου. Το εν λόγω κράτος μέλος θεωρεί ότι οι πειθαρχικές υποθέσεις που εκδικάζονται βάσει των δικονομικών διατάξεων τις οποίες αμφισβητεί η Επιτροπή έχουν αμιγώς εσωτερικό χαρακτήρα και ότι, καθορίζοντας τις διαδικασίες αυτές, οι πολωνικές αρχές δεν προέβησαν σε ρύθμιση τομέων οι οποίοι διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης κατά την έννοια του εν λόγω άρθρου, ερμηνευομένου σε συνδυασμό με το άρθρο 5 ΣΕΕ και τα άρθρα 3 και 4 ΣΛΕΕ.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 50 Υπενθυμίζεται ευθύς εξ αρχής ότι η Ένωση απαρτίζεται από κράτη που έχουν αποδεχθεί ελεύθερα και οικειοθελώς τις διαλαμβανόμενες στο άρθρο 2 ΣΕΕ κοινές αξίες, σέβονται τις αξίες αυτές και δεσμεύονται να τις προάγουν. Ειδικότερα, από το άρθρο 2 ΣΕΕ προκύπτει ότι η Ένωση στηρίζεται σε αξίες, όπως το κράτος δικαίου, οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη στο πλαίσιο κοινωνίας της οποίας χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι, μεταξύ άλλων, η δικαιοσύνη. Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών και, ιδίως, των δικαστηρίων τους εδράζεται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι τα κράτη μέλη συμμερίζονται ορισμένες κοινές αξίες επί των οποίων στηρίζεται η Ένωση, όπως διευκρινίζεται στο εν λόγω άρθρο [πρβλ. αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψεις 42 και 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και Asociația «Forumul judecătorilor din România» κ.λπ., σκέψη 160 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 51 Εξάλλου, ο σεβασμός, εκ μέρους ενός κράτους μέλους, των αξιών που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ συνιστά προϋπόθεση για την άσκηση όλων των δικαιωμάτων που απορρέουν από την εφαρμογή των Συνθηκών στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Επομένως, τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να τροποποιούν τη νομοθεσία τους κατά τρόπο που να επιφέρει αποδυνάμωση της προστασίας του κράτους δικαίου ως αξίας η οποία συγκεκριμενοποιείται, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 19 ΣΕΕ. Συνεπώς, τα κράτη μέλη οφείλουν να μεριμνούν ώστε να αποτρέπεται οποιασδήποτε μορφής αποδυνάμωση, ως προς την αξία αυτή, της νομοθεσίας τους στον τομέα

της οργάνωσης της δικαιοσύνης, απέχοντας από τη θέσπιση κανόνων δυνάμενων να θίξουν την ανεξαρτησία των δικαστών (αποφάσεις της 20ής Απριλίου 2021, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψεις 63 έως 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψη 162).

- 52 Όπως προβλέπει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, στα κράτη μέλη απόκειται να καθιερώνουν σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσω με το οποίο διασφαλίζεται ο σεβασμός του δικαιώματος των ιδιωτών σε αποτελεσματική δικαστική προστασία στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης. Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχονται στους ιδιώτες βάσει του δικαίου της Ένωσης, την οποία μνημονεύει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), και είναι σήμερα κατοχυρωμένη με το άρθρο 47 του Χάρτη (απόφαση *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψη 190 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 53 Όσον αφορά το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, πρέπει να υπομνησθεί, εξάλλου, ότι η διάταξη αυτή αφορά «τους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», ανεξαρτήτως της περιπτώσεως στην οποία τα κράτη μέλη θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο αυτό, κατά την έννοια του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη [αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψη 192 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 54 Κάθε κράτος μέλος οφείλει, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει μεταξύ άλλων ότι τα όργανα τα οποία εντάσσονται, ως «δικαστήρια», υπό την έννοια του δικαίου της Ένωσης, στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης και τα οποία, ως εκ τούτου, δύνανται να αποφαίνονται, υπό την ιδιότητα αυτή, επί της εφαρμογής ή της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, *A. B.* κ.λπ. (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο – Προσφυγές), C-824/18, στο εξής: απόφαση *A. B.* κ.λπ., EU:C:2021:153, σκέψη 112 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 55 Δεν αμφισβητείται, όμως, ότι τόσο το *Sąd Najwyższy* (Ανώτατο Δικαστήριο) και, μεταξύ άλλων, το πειθαρχικό τμήμα του όσο και τα πολωνικά τακτικά δικαστήρια ενδέχεται να κληθούν να αποφανθούν επί ζητημάτων που συνδέονται με την εφαρμογή και την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και ότι, ως «δικαστήρια», κατά την οριζόμενη από το δίκαιο της Ένωσης έννοια, εντάσσονται στο πολωνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων στους «τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης», κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και, συνεπώς, τα δικαστήρια αυτά πρέπει να πληρούν τις απαιτήσεις περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων), C-192/18, EU:C:2019:924, σκέψη 104].
- 56 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι, όπως υπενθυμίζει η Δημοκρατία της Πολωνίας, η οργάνωση της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών εμπίπτει, βεβαίως, στην αρμοδιότητά τους, εντούτοις, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις

υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ [αποφάσεις της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψη 52 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία των τακτικών δικαστηρίων), C-192/18, EU:C:2019:924, σκέψη 102].

- 57 Δεδομένου ότι το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιβάλλει σε όλα τα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν τα ένδικα βοηθήματα και μέσα που είναι αναγκαία για να διασφαλίζεται, στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, η αποτελεσματική δικαστική προστασία, κατά την έννοια, ιδίως, του άρθρου 47 του Χάρτη, η δεύτερη αυτή διάταξη πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Προκειμένου, όμως, να διασφαλισθεί ότι όργανα τα οποία ενδέχεται να κληθούν να αποφανθούν επί ζητημάτων απομένων της εφαρμογής και της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης δύναται να παρέχουν αποτελεσματική δικαστική προστασία, η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας τους έχει πρωταρχική σημασία, όπως επιβεβαιώνεται και από το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη, το οποίο μνημονεύει την πρόσβαση σε «ανεξάρτητο» δικαστήριο ως μία από τις απαιτήσεις που συνδέονται με το θεμελιώδες δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (απόφαση Asociația «Forumul judecătorilor din România» κ.λπ., σκέψη 194 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 58 Η απαίτηση αυτή περί ανεξαρτησίας των δικαιοδοτικών οργάνων, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την αποστολή του δικαστή, αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και του θεμελιώδους δικαιώματος σε δίκαιη δίκη, που είναι κεφαλαιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης και για την προάσπιση των κοινών αξιών των κρατών μελών οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 2 ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 59 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας τις οποίες επιτάσσει το δίκαιο της Ένωσης απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του οργάνου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους εξαιρέσεως ή παύσεώς τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς τη στεγανότητα του εν λόγω οργάνου έναντι των εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 53 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 60 Συναφώς, επιβάλλεται οι δικαστές να προφυλάσσονται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις δυνάμενες να θέσουν σε κίνδυνο την ανεξαρτησία τους. Οι κανόνες που διέπουν το καθεστώς των δικαστών και την άσκηση του λειτουργήματός τους πρέπει, ειδικότερα, να καθιστούν δυνατό να αποκλεισθεί όχι μόνον οποιαδήποτε άμεση άσκηση επιρροής υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές ασκήσεως επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις των δικαστών, ούτως ώστε να μη δημιουργείται η εντύπωση ότι οι δικαστές δεν είναι ανεξάρτητοι ή αμερόληπτοι, η οποία θα μπορούσε να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου (απόφαση Asociația «Forumul judecătorilor din România» κ.λπ., σκέψη 197 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 61 Όσον αφορά ειδικότερα τους κανόνες που διέπουν το ισχύον για τους δικαστές πειθαρχικό καθεστώς, η απαίτηση περί ανεξαρτησίας που απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιτάσσει, κατά πάγια νομολογία, να παρέχει το καθεστώς αυτό τις αναγκαίες εγγυήσεις ώστε να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος χρήσεώς του ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Συναφώς, η θέσπιση κανόνων οι οποίοι καθορίζουν, ιδίως, τόσο τις συμπεριφορές που συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα όσο και τις εφαρμοστέες επ' αυτών κυρώσεις, προβλέπουν την παρέμβαση ανεξάρτητου οργάνου βάσει διαδικασίας που εγγυάται πλήρως τα δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνονται στα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη, ιδίως τα δικαιώματα άμυνας, και παρέχουν τη δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων των πειθαρχικών οργάνων ενώπιον των δικαστηρίων αποτελεί σύνολο ουσιωδών εγγυήσεων για τη διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας (απόφαση *Asociația «Forumul judecătorilor din România» κ.λπ.*, σκέψη 198 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 62 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, οι εθνικοί κανόνες πειθαρχικού δικαίου κατά των οποίων βάλλει η Επιτροπή με την προσφυγή της δύναται να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου με γνώμονα το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και, επομένως, πρέπει να εξετασθεί το ζήτημα αν αποδεικνύονται οι προβαλλόμενες από το εν λόγω θεσμικό όργανο παραβάσεις της διατάξεως αυτής.

Επί της δεύτερης αιτιάσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 63 Με τη δεύτερη αιτίασή της, η οποία πρέπει να εξεταστεί πρώτη κατά σειρά, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι συντρέχει παράβαση του άρθρου 19 παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθόσον το πειθαρχικό τμήμα που καλείται να εκδικάζει, σε πρώτο βαθμό και κατ' έφεση, τις πειθαρχικές υποθέσεις οι οποίες αφορούν τους δικαστές του *Sąd Najwyższy* (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και, κατά περίπτωση, είτε κατ' έφεση είτε τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και κατ' έφεση, τις πειθαρχικές υποθέσεις οι οποίες αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων δεν πληροί τις απαιτούμενες εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.
- 64 Κατά την Επιτροπή, μολονότι, εν γένει, η παρέμβαση ενός εκτελεστικού οργάνου στη διαδικασία διορισμού των δικαστών δεν δύναται, αυτή καθεαυτήν, να θίξει την ανεξαρτησία ή την αμεροληψία των δικαστών αυτών, εντούτοις, πρέπει να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω ότι ο συνδυασμός και η ταυτόχρονη θέσπιση στην Πολωνία διαφόρων νομοθετικών μεταρρυθμίσεων προκάλεσε δομική ρήξη η οποία δεν καθιστά πλέον δυνατή τη διαφύλαξη της εντυπώσεως ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που πρέπει να δίδει η δικαιοσύνη και της εμπιστοσύνης την οποία πρέπει να εμπνέουν τα δικαστήρια στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας ούτε την εξάλειψη κάθε εύλογης αμφιβολίας των πολιτών ως προς τη στεγανότητα του πειθαρχικού τμήματος έναντι εξωτερικών στοιχείων και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων.
- 65 Η ρήξη αυτή οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων καταλέγεται το ότι το πειθαρχικό τμήμα, στο οποίο έχει ανατεθεί, μεταξύ άλλων, δικαιοδοσία επί πειθαρχικών ζητημάτων όσον αφορά τους δικαστές, συστάθηκε εκ του μηδενός, ενώ ταυτοχρόνως του αναγνωρίσθηκε, εντός του *Sąd Najwyższy* (Ανωτάτου Δικαστηρίου), υψηλού βαθμού οργανωτική και οικονομική αυτονομία, της οποίας δεν απολαύουν τα λοιπά τμήματα του δικαστηρίου αυτού, καθώς και το ότι προβλέφθηκε, χωρίς προφανή δικαιολογία και κατά παρέκκλιση από τον γενικώς

εφαρμοστέο κανόνα, ότι οι θέσεις στο νέο αυτό τμήμα πληρούνται αποκλειστικώς με διορισμό, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και κατόπιν προτάσεως του KRS, νέων δικαστών και όχι με την απόσπαση δικαστών που ήδη υπηρετούν σε άλλα τμήματα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).

- 66 Στο πλαίσιο αυτό, ασκεί επίσης επιρροή, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το γεγονός ότι, ακριβώς πριν από τους διορισμούς των νέων αυτών δικαστών στο πειθαρχικό τμήμα, η σύνθεση του KRS μεταβλήθηκε εξ ολοκλήρου, κατόπιν συντημήσεως της χρονικής διάρκειας της θητείας των ήδη υπηρετούντων μελών του εν λόγω οργάνου, τούτο δε μάλιστα βάσει νέων κανόνων που διέπουν τον τρόπο διορισμού των 15 μελών που το απαρτίζουν και έχουν την ιδιότητα του δικαστή, καθόσον δεν προβλέπεται πλέον εκλογή των μελών αυτών από τους ίδιους τους δικαστές, όπως συνέβαινε προηγουμένως, αλλά από τη Δίαιτα. Συνεπεία των καινοτομιών αυτών, 23 από τα 25 μέλη του KRS διορίζονται πλέον από τη νομοθετική ή την εκτελεστική αρχή ή εκπροσωπούν τις αρχές αυτές, στοιχείο που προσδίδει πολιτικό χαρακτήρα στο συγκεκριμένο όργανο και, επομένως, αυξάνει την επιρροή των εν λόγω αρχών στη διαδικασία διορισμού των δικαστών του πειθαρχικού τμήματος, όπως επισήμαναν, μεταξύ άλλων, τόσο η ευρωπαϊκή επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δημοκρατία μέσω της νομοθεσίας (Επιτροπή της Βενετίας), στην αριθ. 904/2017 γνώμη της, της 11ης Δεκεμβρίου 2017 [CDL(2017)031], όσο και η ομάδα κρατών κατά της διαφθοράς (GRECO), στην ad hoc έκθεσή της για την Πολωνία της 23ης Μαρτίου 2018.
- 67 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι τόσο η διαδικασία διορισμού των μελών του πειθαρχικού τμήματος, η οποία προσομοιάζει κατά τα λοιπά εκείνης που ισχύει σε άλλα κράτη μέλη, όσο και οι λοιπές εγγυήσεις των οποίων απολαμβάνουν τα μέλη αυτά μετά τον διορισμό τους δύνανται να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία του εν λόγω τμήματος.
- 68 Συγκεκριμένα, κατά την καθής, οι προϋποθέσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν οι υποψήφιοι για θέσεις δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) καθορίζονται κατά τρόπο εξαντλητικό από το εθνικό δίκαιο, η δε διαδικασία διορισμού τους συνεπάγεται, μετά τη δημοσίευση δημόσιας προσκλήσεως για υποβολή υποψηφιοτήτων, επιλογή στην οποία προβαίνει το KRS και βάσει της οποίας το όργανο αυτό διατυπώνει πρόταση διορισμού των επιλεγέντων υποψηφίων, και καταλήγει στην πράξη διορισμού, από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος δεν υποχρεούται να δεχθεί την πρόταση του KRS.
- 69 Εξάλλου, η νέα σύνθεση του KRS ουδόλως διαφέρει από εκείνη των εθνικών δικαστικών συμβουλίων που έχουν συσταθεί σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη, συνέβαλε δε στην ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμότητας του συγκεκριμένου οργάνου και στη διασφάλιση βελτιωμένης αντιπροσωπευτικότητας του πολωνικού δικαστικού σώματος.
- 70 Τέλος, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι η ανεξαρτησία των δικαστών του πειθαρχικού τμήματος συνάγεται, κατόπιν του διορισμού τους, από την ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος εγγυήσεων που συναρτώνται, μεταξύ άλλων, με την επ' αόριστον διάρκεια της θητείας τους, τη μονιμότητά τους, την ασυλία τους, την υποχρέωση πολιτικής ουδετερότητας την οποία υπέχουν, καθώς και με διάφορα είδη επαγγελματικού ασυμβίβαστου και με ιδιαιτέρως υψηλές αποδοχές. Όσον αφορά τον υψηλό βαθμό διοικητικής, οικονομικής και νομολογιακής αυτονομίας του πειθαρχικού τμήματος, αυτός μπορεί να ενισχύσει την ανεξαρτησία του οργάνου, προστατεύοντας τα μέλη του από τους κινδύνους που συνδέονται με την οργανική επαγγελματική υπαγωγή ή τη συλλογικότητα, οσάκις καλούνται να αποφανθούν επί πειθαρχικών ζητημάτων που αφορούν τους δικαστές των λοιπών τμημάτων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).

- 71 Κατά τα λοιπά, όπως ισχυρίζεται η καθής, η ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος έναντι της πολωνικής εκτελεστικής εξουσίας αντικατοπτρίζεται και στις αποφάσεις του συγκεκριμένου οργάνου, οι οποίες καταδεικνύουν, μεταξύ άλλων, ότι, επί δεκαοκτώ προσφυγών του Υπουργού Δικαιοσύνης κατά αποφάσεων πρωτοβάθμιων πειθαρχικών δικαστηρίων που εκδόθηκαν εις βάρος δικαστών, σε επτά περιπτώσεις οι προσβαλλόμενες αποφάσεις επικυρώθηκαν, σε πέντε περιπτώσεις μεταρρυθμίσθηκαν διά της επιβολής αυστηρότερων πειθαρχικών κυρώσεων, σε δύο περιπτώσεις το πειθαρχικό τμήμα μεταρρύθμισε απαλλακτικές αποφάσεις και επέβαλε πειθαρχικές κυρώσεις, σε δύο, επίσης, περιπτώσεις μεταρρύθμισε απαλλακτικές αποφάσεις, δεχόμενο την τέλεση παραπτώματος, χωρίς όμως να επιβάλει κύρωση, σε μία περίπτωση ακύρωσε την απόφαση και περάτωσε την πειθαρχική διαδικασία λόγω του θανάτου του οικείου δικαστή και σε μία περίπτωση το εν λόγω τμήμα μεταρρύθμισε την προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να επιβάλει κύρωση, κατόπιν εκ νέου χαρακτηρισμού του επίμαχου παραπτώματος ως πειθαρχικού παραπτώματος ελάσσονος σημασίας.
- 72 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόφαση Α. Κ. κ.λπ., η οποία εκδόθηκε μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής, επιβεβαίωσε, εν τω μεταξύ, το βάσιμο της υπό κρίση αιτιάσεως.
- 73 Το αυτό ισχύει, κατά την Επιτροπή, και για την απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2019 (III PO 7/18) και για τις διατάξεις της 15ης Ιανουαρίου 2020 (III PO 8/18 και III PO 9/18), με τις οποίες το Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) [Ανώτατο Δικαστήριο (τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισως), Πολωνία], αιτούν δικαστήριο στις υποθέσεις των κύριων δικών επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση Α. Κ. κ.λπ., έκρινε, βάσει των όσων συνάγονται από την τελευταία αυτή απόφαση, ότι το KRS δεν αποτελεί, υπό τη νυν σύνθεσή του, όργανο αμερόληπτο και ανεξάρτητο από την πολωνική νομοθετική και εκτελεστική εξουσία και ότι το πειθαρχικό τμήμα δεν συνιστά «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη, του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ και του άρθρου 45, παράγραφος 1, του πολωνικού Συντάγματος. Στις εν λόγω αποφάσεις του, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) μνημονεύει, μεταξύ άλλων, εκτός των προμνημονευθέντων στη σκέψη 65 της παρούσας αποφάσεως παραγόντων, ότι, πρώτον, στο πειθαρχικό τμήμα ανατέθηκε και αποκλειστική αρμοδιότητα επί των υποθέσεων που αφορούν τους δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) στους τομείς του εργατικού δικαίου, της κοινωνικής ασφάλισως και της συνταξιοδοτήσεως, δηλαδή σε τομείς οι οποίοι υπάγονταν προγενέστερα άπαντες στην αρμοδιότητα των τακτικών δικαστηρίων, δεύτερον, κατά τη διαδικασία διορισμού των οικείων δικαστών, οι δυνατότητες μη επιλεγέντος υποψηφίου να προσβάλει τα πορίσματα του KRS ήταν ουσιωδώς περιορισμένες κατόπιν των διαφόρων διαδοχικών τροποποιήσεων του νόμου περί του KRS, τρίτον, οι δικαστές που διορίζονται στο πειθαρχικό τμήμα έχουν ιδιαιτέρως στενούς δεσμούς με την πολωνική νομοθετική ή εκτελεστική εξουσία, και, τέταρτον, από της συστάσεώς του, το πειθαρχικό τμήμα έχει, μεταξύ άλλων, ενεργήσει με σκοπό την απόσυρση των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση Α. Κ. κ.λπ.
- 74 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι διαπιστώσεις που διατυπώθηκαν με τις ως άνω αποφάσεις περιελήφθησαν, εν συνεχεία, εκ νέου σε απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2020, έχουσα ισχύ αρχής του δικαίου, την οποία εξέδωσε το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) σε διευρυμένο σχηματισμό αποτελούμενο από το πολιτικό και το ποινικό τμήμα, καθώς και από το τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφάλισως του εν λόγω δικαστηρίου.
- 75 Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, οι δικαστές του πειθαρχικού τμήματος βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση σε σχέση με τους δικαστές των λοιπών τμημάτων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Συγκεκριμένα, από την απόφαση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), της

5ης Δεκεμβρίου 2019 (III ΡΟ 7/18), προκύπτει επίσης ότι ο φόρτος εργασίας του πειθαρχικού τμήματος είναι σημαντικά μειωμένος σε σχέση με εκείνον των λοιπών τμημάτων του εν λόγω δικαστηρίου, μολοντί, όπως υποστήριξε η Δημοκρατία της Πολωνίας με το υπόμνημά της αντικρούσεως, οι αποδοχές των μελών του πειθαρχικού τμήματος υπερβαίνουν κατά 40 % περίπου εκείνες των δικαστών των λοιπών τμημάτων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).

- 76 Όσον αφορά τις εγγυήσεις οι οποίες, κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, προστατεύουν τους δικαστές του πειθαρχικού τμήματος κατόπιν του διορισμού τους, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, εξ όσων συνάγονται από την απόφαση Α. Κ. κ.λπ., ανεξαρτήτως της υπάρξεως των εν λόγω εγγυήσεων, εξακολουθεί να είναι αναγκαίο να διακριβωθεί, μέσω σφαιρικής ανάλυσεως των εθνικών διατάξεων περί της συστάσεως του οικείου οργάνου οι οποίες αφορούν, μεταξύ άλλων, τις αρμοδιότητες που ανατίθενται στο συγκεκριμένο όργανο, τη σύνθεσή του και τον τρόπο διορισμού των δικαστών που καλούνται να υπηρετήσουν σε αυτό, ότι τα διάφορα αυτά στοιχεία δεν δύναται να προκαλέσουν στους πολίτες, μετά τον διορισμό των ενδιαφερομένων, εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών από εξωτερικά στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων.
- 77 Με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι από το δικόγραφο της προσφυγής της Επιτροπής προκύπτει ότι η δεύτερη αιτίαση της προσφεύγουσας αφορά νομική εκτίμηση των εθνικών διατάξεων που αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση προσφυγής και όχι τη διαπίστωση πραγματικών περιστατικών. Οι παράμετροι, όμως, οι οποίες συνδέονται με την ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος και οι οποίες, σύμφωνα με την απόφαση Α. Κ. κ.λπ., έπρεπε να εξετασθούν από το αιτούν δικαστήριο στις υποθέσεις των κύριων δικών επί των οποίων εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση δεν έχουν καμία σχέση με την αφηρημένη εκτίμηση του σύμφωνου με το δίκαιο της Ένωσης χαρακτήρα των εν λόγω εθνικών διατάξεων, αλλά εμπίπτουν στον τομέα των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, οι αποφάσεις που εξέδωσε το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), κατόπιν της αποφάσεως Α. Κ. κ.λπ., δεν ασκούν επιρροή για την εκτίμηση της παραβάσεως που προσάπτεται στο εν λόγω κράτος μέλος στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής. Όσον αφορά την απόφαση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) της 23ης Ιανουαρίου 2020, αυτή δεν σχετίζεται με την αρμοδιότητα του πειθαρχικού τμήματος και, επιπλέον, κρίθηκε αντισυνταγματική από το Trybunał Konstytucyjny (Συνταγματικό Δικαστήριο, Πολωνία) με απόφαση της 20ής Απριλίου 2020.
- 78 Τέλος, η Δημοκρατία της Πολωνίας προσκομίζει συνημμένα στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως έγγραφα τεκμηριώσεως 2 300 σελίδων συνολικώς, παρέχοντα πλήρη εικόνα των αποφάσεων του πειθαρχικού τμήματος, οι οποίες ενισχύουν την πεποίθηση του καθού κράτους μέλους ότι το εν λόγω όργανο αποφαίνεται με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία. Εξάλλου, από συγκριτική εξέταση των αποφάσεων που εκδόθηκαν στο πλαίσιο των πειθαρχικών διαδικασιών οι οποίες κινήθηκαν κατόπιν προσφυγής του Υπουργού Δικαιοσύνης κατά τα έτη 2017, 2018 και 2019, εξέταση επίσης συνημμένη στο υπόμνημα αυτό, προκύπτει ότι, ενώ το 2017 και το 2018 το ποινικό τμήμα του Ανωτάτου Δικαστηρίου δέχθηκε 6 εκ των 14 προσφυγών του Υπουργού Δικαιοσύνης, το πειθαρχικό τμήμα δέχθηκε το 2018 και το 2019 17 προσφυγές από 44 συνολικά, στοιχείο που καταδεικνύει αντίστοιχα ποσοστά.
- 79 Το Βασίλειο του Βελγίου, το Βασίλειο της Δανίας, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας υποστηρίζουν ότι, εξ όσων συνάγονται ιδίως από την απόφαση Α. Κ. κ.λπ., το πειθαρχικό τμήμα δεν πληροί τις απαιτήσεις περί αμεροληψίας και ανεξαρτησίας που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης. Κατά το Βασίλειο του Βελγίου, το

συμπέρασμα αυτό μπορεί, εξάλλου, να στηριχθεί σε διάφορα κείμενα που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών, όπως ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για το καθεστώς των δικαστών και η γνώμη αριθ. 977/2019, της 16ης Ιανουαρίου 2020, της επιτροπής της Βενετίας, σχετικά με τις τροποποιήσεις που επήλθαν, στις 20 Δεκεμβρίου 2019, ιδίως στον νόμο περί των τακτικών δικαστηρίων και στον νέο νόμο περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 80 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, απόκειται σε κάθε κράτος μέλος, βάσει του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζει ότι το πειθαρχικό καθεστώς που ισχύει για τους δικαστές των εθνικών δικαστηρίων τα οποία εντάσσονται στο εθνικό σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και μέσων στους τομείς που διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, τηρεί την αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών, διασφαλίζοντας ιδίως ότι οι αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο των πειθαρχικών διαδικασιών που κινούνται κατά των δικαστών των εν λόγω δικαστηρίων ελέγχονται από όργανο το οποίο παρέχει το ίδιο τα συμφυή με την αποτελεσματική δικαστική προστασία εγγύα, μεταξύ των οποίων και αυτό της ανεξαρτησίας (διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-791/19 R, EU:C:2020:277, σκέψη 35).
- 81 Από το άρθρο 27, παράγραφος 1, το άρθρο 73, παράγραφος 1, και το άρθρο 97, παράγραφος 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, καθώς και από το άρθρο 110, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, προκύπτει, όμως, ότι αρμόδιο για την ενδεχόμενη έκδοση πειθαρχικών αποφάσεων εις βάρος των Πολωνών δικαστών είναι πλέον το πειθαρχικό τμήμα που συστάθηκε βάσει του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Το τμήμα αυτό αποφαινεται, σε πρώτο βαθμό και κατ' έφεση, επί πειθαρχικών υποθέσεων που αφορούν τους δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), καθώς και, κατά περίπτωση, είτε κατ' έφεση είτε τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και κατ' έφεση, επί πειθαρχικών υποθέσεων οι οποίες αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων. Από τις αρχές που υπομνήσθηκαν στην προηγούμενη σκέψη προκύπτει επομένως ότι, βάσει του δικαίου της Ένωσης και, ειδικότερα, του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όργανο όπως το πειθαρχικό τμήμα πρέπει να παρέχει όλες τις απαιτούμενες εγγυήσεις ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του.
- 82 Όπως έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο συναφώς, η προοπτική και μόνον να διατρέξουν οι δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και των τακτικών δικαστηρίων τον κίνδυνο κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, στο πλαίσιο της οποίας μπορεί να επιληφθεί της υποθέσεως όργανο του οποίου η ανεξαρτησία δεν διασφαλίζεται, δύναται να επηρεάσει την ανεξαρτησία τους (διάταξη της 8ης Απριλίου 2020, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-791/19 R, EU:C:2020:277, σκέψη 90).
- 83 Πρέπει, ειδικότερα, να ληφθεί συναφώς υπόψη ότι τα πειθαρχικά μέτρα μπορούν να έχουν σοβαρές συνέπειες για τη ζωή και τη σταδιοδρομία των δικαστών στους οποίους επιβάλλονται κυρώσεις. Όπως έχει επίσης επισημάνει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ο ασκούμενος δικαστικός έλεγχος πρέπει να είναι προσαρμοσμένος στον πειθαρχικό χαρακτήρα των επίμαχων αποφάσεων. Πράγματι, σε περίπτωση κατά την οποία ένα κράτος κινεί τέτοια πειθαρχική διαδικασία διακυβεύεται η εμπιστοσύνη των πολιτών στη λειτουργία και την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας, εμπιστοσύνη η οποία, στο πλαίσιο ενός δημοκρατικού κράτους, διασφαλίζει την ίδια την ύπαρξη του κράτους δικαίου (πρβλ. αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 6ης Νοεμβρίου 2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá κατά Πορτογαλίας, CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, § 196, και της 9ης Μαρτίου 2021, Eminağaoğlu κατά Τουρκίας, CE:ECHR:2021:0309JUD007652112, § 97).

- 84 Με τη δεύτερη αιτίασή της, η Επιτροπή υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι, λαμβανομένων υπόψη του ιδιαίτερου πλαισίου εντός του οποίου συστάθηκε το πειθαρχικό τμήμα, ορισμένων χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του και της διαδικασίας που κατέληξε στον διορισμό των δικαστών που κλήθηκαν να υπηρετήσουν σε αυτό, το εν λόγω όργανο δεν πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που επιβάλλει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 85 Συναφώς, υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι, όπως υπογράμμισαν η Επιτροπή και οι παρεμβαίνοντες, στην απόφασή του Α. Κ. κ.λπ. το Δικαστήριο κλήθηκε να εξετάσει αίτηση προδικαστικής αποφάσεως του Sąd Najwyższy (Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych) [Ανωτάτου Δικαστηρίου (τμήμα εργατικών διαφορών και διαφορών κοινωνικής ασφαλίσεως)] η οποία αφορούσε, μεταξύ άλλων, το ζήτημα αν το δίκαιο της Ένωσης έχει την έννοια ότι ένα όργανο όπως το πειθαρχικό τμήμα πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, οι οποίες διαλαμβάνονται, ιδίως, στο άρθρο 47 του Χάρτη.
- 86 Όπως προκύπτει από το διατακτικό της αποφάσεως Α. Κ. κ.λπ., το Δικαστήριο αποφάνθηκε συναφώς ότι ένα όργανο δεν αποτελεί ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, οσάκις οι αντικειμενικές συνθήκες της συστάσεώς του και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του, καθώς και ο τρόπος διορισμού των μελών του, δύνανται να προκαλέσουν στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς τη στεγανότητα του οργάνου αυτού έναντι εξωτερικών στοιχείων, ειδικότερα δε έναντι της άμεσης ή έμμεσης ασκήσεως επιρροής εκ μέρους της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων. Τέτοιες αμφιβολίες δύνανται, επομένως, να έχουν ως αποτέλεσμα να μη δίδει το εν λόγω όργανο εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας.
- 87 Όπως, όμως, προκύπτει από τις σκέψεις 52 και 57 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 47 του Χάρτη πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη για την ερμηνεία του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 88 Προκειμένου να κριθεί αν το πειθαρχικό τμήμα πληροί την επιταγή περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που κατά τα προεκτεθέντα απαιτείται βάσει του δικαίου της Ένωσης, ως όργανο επιφορτισμένο με τον έλεγχο των αποφάσεων οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο των πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών που ενδέχεται να κληθούν να αποφανθούν επί της ερμηνείας και της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, υπενθυμίζεται ευθύς εξ αρχής ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, το εν λόγω τμήμα συστάθηκε, βάσει του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στο γενικότερο πλαίσιο μείζονος σημασίας μεταρρυθμίσεων σχετικών με την οργάνωση της δικαστικής εξουσίας στην Πολωνία, μεταξύ των οποίων καταλέγονται, ειδικότερα, οι μεταρρυθμίσεις που οφείλονται στην έκδοση του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου και στις τροποποιήσεις του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και του νόμου περί του KRS, αντιστοίχως.
- 89 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει πρώτον να επισημανθεί ότι, όπως υποστήριξε η Επιτροπή, στο πειθαρχικό τμήμα που συστάθηκε κατά τα προεκτεθέντα εκ του μηδενός έχει ανατεθεί ειδικώς, σύμφωνα με το άρθρο 27, το άρθρο 73, παράγραφος 1, και το άρθρο 97, παράγραφος 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, καθώς και το άρθρο 110, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, αποκλειστική αρμοδιότητα να επιλαμβάνεται τόσο πειθαρχικών υποθέσεων όσο και υποθέσεων στους τομείς του εργατικού δικαίου, της κοινωνικής ασφαλίσεως και της συνταξιοδοτήσεως, οι οποίες αφορούν τους δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου

Δικαστηρίου), καθώς και η αρμοδιότητα να αποφαινεται, κατά περίπτωση, είτε κατ' έφεση είτε τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και κατ' έφεση, επί πειθαρχικών υποθέσεων οι οποίες αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων.

- 90 Υπενθυμίζεται όμως, μεταξύ άλλων, ότι, όπως επισήμανε το Δικαστήριο στις σκέψεις 148 και 149 της απόφασης Α. Κ. κ.λπ., και όσον αφορά, ειδικότερα, υποθέσεις σχετικές με τη συνταξιοδότηση δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), η ανάθεση της αρμοδιότητας αυτής στο πειθαρχικό τμήμα έγινε ταυτόχρονα με τη θέσπιση των διατάξεων του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου περί μειώσεως του ορίου της ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και εφαρμογής του μέτρου αυτού στην περίπτωση των εν ενεργεία δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου, καθώς και περί παροχής στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας της διακριτικής ευχέρειας να παρατείνει την ενεργό δικαστική υπηρεσία των εν λόγω δικαστών πέραν του νέου ορίου ηλικίας συνταξιοδότησεως. Το Δικαστήριο έκρινε συναφώς, στην απόφασή του της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531), ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, θεσπίζοντας τις συγκεκριμένες εθνικές διατάξεις, παραβίασε την ισοβιότητα και την ανεξαρτησία των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 91 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι, όπως υποστήριξε η Επιτροπή και όπως επίσης επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 151 της απόφασης Α. Κ. κ.λπ., από το πλέγμα διατάξεων που τέθηκε σε ισχύ με τον νέο νόμο περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου και, ειδικότερα, από τα άρθρα του 6, 7 και 20 προκύπτει ότι το πειθαρχικό τμήμα, μολοντί συστάθηκε τυπικώς ως τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), απολαύει, στο πλαίσιο του εν λόγω δικαστηρίου, ιδιαιτέρως υψηλού βαθμού οργανωτικής, λειτουργικής και οικονομικής αυτονομίας σε σχέση με τα λοιπά τμήματα του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
- 92 Συναφώς, το επιχείρημα της Δημοκρατίας της Πολωνίας ότι, εν προκειμένω, ο σκοπός των διατάξεων συνίσταται αποκλειστικώς στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας των δικαστών του πειθαρχικού τμήματος, προστατεύοντάς τους από τους κινδύνους που απορρέουν από εξαρτήσεις στο πλαίσιο σχέσεων ιεραρχική υπαγωγής ή συναδελφικών σχέσεων, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει, δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, οι δικαστές που απαρτίζουν το πειθαρχικό τμήμα ενδέχεται να είναι οι ίδιοι διάδικοι σε διαφορές πειθαρχικής φύσεως ή σχετικές με ζητήματα εργατικού δικαίου, κοινωνικής ασφαλίσεως ή συνταξιοδότησεως, ο δε Πολωνός νομοθέτης δεν έκρινε αναγκαίο να αναθέσει την αρμοδιότητα εκδικάσεως τέτοιων διαφορών σε άλλο τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).
- 93 Τρίτον, όσον αφορά το ότι οι αποδοχές των δικαστών που απαρτίζουν το πειθαρχικό τμήμα είναι κατά περίπου 40 % υψηλότερες εκείνων των δικαστών των λοιπών τμημάτων του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τις εξηγήσεις που παρέσχε η Δημοκρατία της Πολωνίας με τα υπομνήματά της και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η σημαντική αυτή προσαύξηση των αποδοχών δικαιολογείται αποκλειστικώς από την ύπαρξη κανόνα περί ασυμβιβάστου ο οποίος ισχύει ειδικώς για τους δικαστές του πειθαρχικού τμήματος και δεν τους επιτρέπει την άσκηση ακαδημαϊκών καθηκόντων. Ωστόσο, σύμφωνα με τις ίδιες αυτές επεξηγήσεις, οι ενδιαφερόμενοι εξακολουθούν, παρά το ασυμβίβαστο, να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν την άσκηση ακαδημαϊκών καθηκόντων, υπό την προϋπόθεση ότι τα καθήκοντα αυτά δεν αντιβαίνουν στην αξιοπρέπεια της ιδιότητας του δικαστικού λειτουργού και ότι θα παραιτηθούν, σε τέτοια περίπτωση, από την προσαύξηση των αποδοχών. Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι τέτοιες εξηγήσεις δεν καθιστούν, μεταξύ άλλων, δυνατή την κατανόηση των αντικειμενικών λόγων για τους οποίους οι δικαστές που υπηρετούν στα λοιπά τμήματα του

Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) δεν διαθέτουν την ίδια δυνατότητα επιλογής μεταξύ, αφενός, της ασκήσεως ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων και, αφετέρου, του ευεργετήματος της συγκεκριμένης ουσιώδους προσauξήσεως αποδοχών.

- 94 Τέταρτον, υπογραμμίζεται ότι, όπως προβάλλει η Επιτροπή και όπως επισήμανε το Δικαστήριο στη σκέψη 150 της αποφάσεως Α. Κ. κ.λπ., βάσει του άρθρου 131 του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, το πειθαρχικό τμήμα στο οποίο έχουν ανατεθεί οι αρμοδιότητες που μνημονεύονται στη σκέψη 89 της παρούσας αποφάσεως έπρεπε, κατά τη σύστασή του, να αποτελείται αποκλειστικώς από νέους δικαστές διοριζόμενους από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν προτάσεως του KRS, αποκλεισμένης, επομένως, κάθε δυνατότητας αποσπάσεως στο εν λόγω τμήμα δικαστών που ήδη υπηρετούν στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), μολονότι τέτοιες αποσπάσεις δικαστών από ένα τμήμα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σε άλλο επιτρέπονται, καταρχήν, βάσει του ίδιου νόμου. Επιπλέον, πριν από τους διορισμούς αυτούς, η σύνθεση του KRS μεταβλήθηκε εξ ολοκλήρου.
- 95 Κατά πάγια νομολογία, η οποία υπομνήσθηκε στη σκέψη 59 της παρούσας αποφάσεως, οι εγγυήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας των δικαστών τις οποίες επιτάσσει το δίκαιο της Ένωσης απαιτούν, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη κανόνων που διέπουν τον διορισμό των δικαστών (πρβλ. απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψεις 117 και 121). Ομοίως, από τη νομολογία του Δικαστηρίου η οποία υπομνήσθηκε στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους, ιδίως δε της σχετικής με τη θέσπιση εθνικών κανόνων που διέπουν τη διαδικασία διορισμού των δικαστών, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ (πρβλ. αποφάσεις Α. Β. κ.λπ., σκέψεις 68 και 79, και της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 48).
- 96 Σύμφωνα με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων πρέπει ιδίως να διασφαλίζεται έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 97 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις συνθήκες εκδόσεως των αποφάσεων περί διορισμού των μελών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και, ιδίως, των μελών του πειθαρχικού τμήματος, το Δικαστήριο είχε βεβαίως την ευκαιρία να διευκρινίσει ότι απλώς και μόνον ο διορισμός των οικείων δικαστών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ενός κράτους μέλους δεν δύναται να δημιουργήσει εξάρτηση των μελών αυτών από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ούτε να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς την αμεροληψία τους, εφόσον, κατόπιν του διορισμού τους, οι ενδιαφερόμενοι δεν υπόκεινται σε καμία πίεση και δεν δέχονται εντολές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 98 Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει επίσης ότι εξακολουθεί να είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις και οι όροι της διαδικασίας για την έκδοση των ως άνω αποφάσεων περί διορισμού δεν θα μπορούν να προκαλέσουν στους πολίτες, μετά τον διορισμό των ενδιαφερομένων, εύλογες αμφιβολίες ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών από εξωτερικά στοιχεία και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων, καθώς και ότι προς τούτο επιβάλλεται, ιδίως, οι εν λόγω προϋποθέσεις και όροι να καθιστούν δυνατό να αποκλεισθεί όχι μόνον οποιαδήποτε άμεση άσκηση επιρροής, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές ασκήσεως επιρροής

δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις των οικείων δικαστών (πρβλ. απόφαση της 20ής Απριλίου 2021, *Repubblika*, C-896/19, EU:C:2021:311, σκέψεις 55 και 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 99 Το Δικαστήριο, αφού επισήμανε ότι, δυνάμει του άρθρου 179 του Συντάγματος, οι δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) διορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατόπιν προτάσεως του KRS, δηλαδή από το όργανο στο οποίο έχει ανατεθεί βάσει του άρθρου 186 του Συντάγματος η αποστολή να αποτελεί τον θεματοφύλακα της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και των δικαστών, διευκρίνισε, στη σκέψη 137 της αποφάσεως Α. Κ. κ.λπ. και στη σκέψη 124 της αποφάσεως Α. Β. κ.λπ., ότι η παρέμβαση του οργάνου αυτού, στο πλαίσιο διαδικασίας διορισμού των δικαστών, δύναται, καταρχήν, να συμβάλει προκειμένου η εν λόγω διαδικασία να καταστεί αντικειμενική, καθόσον οριοθετεί τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατά την άσκηση της ως άνω ανατεθείσας σε αυτόν αρμοδιότητας.
- 100 Εντούτοις, στη σκέψη 138 της αποφάσεως Α. Κ. κ.λπ. και στη σκέψη 125 της αποφάσεως Α. Β. κ.λπ., το Δικαστήριο επισήμανε ότι τούτο ισχύει μόνον εφόσον, μεταξύ άλλων, το ίδιο το όργανο είναι αρκούντως ανεξάρτητο έναντι της νομοθετικής και της εκτελεστικής εξουσίας, καθώς και έναντι της αρχής προς την οποία καλείται να υποβάλει την πρόταση διορισμού.
- 101 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, βάσει του άρθρου 179 του Συντάγματος, η πράξη με την οποία το KRS προτείνει υποψήφιο για διορισμό σε θέση δικαστή του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) συνιστά προϋπόθεση εκ των ων ουκ άνευ για τον διορισμό του υποψηφίου σε τέτοια θέση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ως εκ τούτου, η αποστολή του KRS στην εν λόγω διαδικασία διορισμού αποδεικνύεται καθοριστικής σημασίας (πρβλ. απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψη 126).
- 102 Στο πλαίσιο αυτό, ο βαθμός της ανεξαρτησίας της οποίας απολαύει το KRS έναντι της πολωνικής νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων που του ανατέθηκαν ως άνω μπορεί να αποδειχθεί σημαντικός οσάκις πρέπει να εκτιμηθεί αν οι δικαστές που επιλέγει θα είναι σε θέση να πληρούν τις εκ του δικαίου της Ένωσης απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας (πρβλ. αποφάσεις Α. Κ. κ.λπ., σκέψη 139, και Α. Β. κ.λπ., σκέψη 127).
- 103 Βεβαίως, όπως υποστήριξε η Δημοκρατία της Πολωνίας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι το γεγονός ότι όργανο όπως ένα εθνικό δικαστικό συμβούλιο το οποίο εμπλέκεται στη διαδικασία διορισμού των δικαστών απαρτίζεται, κατά πλειονότητα, από μέλη που επιλέγονται από τη νομοθετική εξουσία δεν δύναται, αφ' εαυτού, να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία των δικαστών που διορίζονται κατά το πέρας της εν λόγω διαδικασίας (πρβλ. απόφαση της 9ης Ιουλίου 2020, *Land Hessen*, C-272/19, EU:C:2020:535, σκέψεις 55 και 56). Εντούτοις, από τη νομολογία του Δικαστηρίου και, ειδικότερα, από τις αποφάσεις Α. Κ. κ.λπ. και Α. Β. κ.λπ., προκύπτει επίσης ότι τούτο ενδέχεται να μην ισχύει σε περίπτωση κατά την οποία το ίδιο αυτό γεγονός, σε συνδυασμό με άλλα κρίσιμα στοιχεία και τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιήθηκαν οι επιλογές αυτές, προκαλεί τέτοιες αμφιβολίες.
- 104 Συναφώς, επισημαίνεται πρώτον ότι, όπως υποστήριξε η Επιτροπή, ενώ τα 15 μέλη του KRS τα οποία επιλέγονταν μεταξύ των δικαστών εκλέγονταν προγενέστερα από τους συναδέλφους τους, ο νόμος περί του KRS τροποποιήθηκε πρόσφατα, οπότε, όπως προκύπτει από το άρθρο 9 bis του εν λόγω νόμου, τα 15 αυτά μέλη διορίζονται πλέον από φορέα της πολωνικής νομοθετικής εξουσίας, με συνέπεια τα 23 από τα 25 μέλη που απαρτίζουν το KRS στη νέα του σύνθεση να έχουν διορισθεί από την πολωνική εκτελεστική και νομοθετική εξουσία ή να είναι μέλη τους. Τέτοιες τροποποιήσεις, όμως, ενέχουν ενδεχομένως κίνδυνο, ο οποίος δεν υφίστατο μέχρι τότε

στο πλαίσιο του προϊσχύσαντος τρόπου εκλογής, ασκήσεως αυξημένης επιρροής της ως άνω νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας επί του KRS και προσβολής της ανεξαρτησίας του οργάνου αυτού.

- 105 Δεύτερον, όπως επίσης υπογράμμισε η Επιτροπή, από το άρθρο 6 του νόμου της 8ης Δεκεμβρίου 2017, το οποίο παρατίθεται στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, προκύπτει ότι το KRS υπό τη νέα σύνθεσή του στελεχώθηκε κατόπιν συντμήσεως της χρονικής διάρκειας της, προβλεπομένης από το άρθρο 187, παράγραφος 3, του Συντάγματος, τετραετούς θητείας των μελών από τα οποία απαρτιζόταν μέχρι τότε το όργανο αυτό.
- 106 Τρίτον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η νομοθετική μεταρρύθμιση βάσει της οποίας συγκροτήθηκε το KRS υπό τη νέα αυτή σύνθεση συντελέστηκε ταυτοχρόνως με τη θέσπιση του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, διά του οποίου πραγματοποιήθηκε ευρύτατης κλίμακας μεταρρύθμιση του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) περιλαμβάνουσα, μεταξύ άλλων, τη σύσταση, στο πλαίσιο του εν λόγω δικαστηρίου, δύο νέων τμημάτων, εκ των οποίων το πειθαρχικό τμήμα, καθώς και τη θέσπιση του καθεστώτος, το οποίο κρίθηκε εν τω μεταξύ αντίθετο προς το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, όπως μνημονεύθηκε στη σκέψη 90 της παρούσας αποφάσεως, περί μείωσης του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησεως των δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και εφαρμογής του μέτρου αυτού στην περίπτωση των εν ενεργεία δικαστών του εν λόγω δικαστηρίου.
- 107 Ως εκ τούτου, δεν αμφισβητείται ότι η πρόωρη λήξη της θητείας ορισμένων μελών του KRS που ήδη υπηρετούσαν στο όργανο αυτό και η ανασυγκρότηση του KRS υπό τη νέα του σύνθεση πραγματοποιήθηκαν σε πλαίσιο εντός του οποίου αναμενόταν ότι πολλές θέσεις δικαστών του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου), και ειδικότερα του πειθαρχικού τμήματος, θα καθίσταντο συντόμως κενές, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, το Δικαστήριο στις σκέψεις 22 έως 27 της διατάξεως της 17ης Δεκεμβρίου 2018, Επιτροπή κατά Πολωνίας (C-619/18 R, EU:C:2018:1021), στη σκέψη 86 της αποφάσεως της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας (Ανεξαρτησία του Ανωτάτου Δικαστηρίου) (C-619/18, EU:C:2019:531), και στη σκέψη 134 της αποφάσεως Α. Β. κ.λπ.
- 108 Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι τα στοιχεία που επισημάνθηκαν στις σκέψεις 104 έως 107 της παρούσας αποφάσεως δύνανται να προκαλέσουν εύλογες αμφιβολίες όσον αφορά την ανεξαρτησία του KRS και την αποστολή του σε διαδικασία διορισμού όπως αυτή που κατέληξε στον διορισμό των μελών του πειθαρχικού τμήματος.
- 109 Επιπλέον, από τις σκέψεις 89 έως 94 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει, αφενός, ότι η συγκεκριμένη διαδικασία διορισμού έχει εφαρμογή στην περίπτωση των υποψηφίων για θέσεις μελών ενός νεοσυσταθέντος δικαστικού τμήματος στο οποίο ανατέθηκε η αρμοδιότητα να αποφαινεται, μεταξύ άλλων, επί των πειθαρχικών διαδικασιών που αφορούν τους εθνικούς δικαστές και επί ζητημάτων που συνδέονται με τη μεταρρύθμιση των διατάξεων σχετικά με το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), ορισμένες πτυχές της οποίας είχαν ήδη ως αποτέλεσμα να διαπιστωθεί παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ εκ μέρους της Δημοκρατίας της Πολωνίας, και, αφετέρου, ότι το όργανο αυτό ορίσθηκε ότι πρέπει να αποτελείται αποκλειστικώς από νέους δικαστές οι οποίοι δεν υπηρετούσαν ήδη στο Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) και οι οποίοι λαμβάνουν σημαντικά υψηλότερες αποδοχές και απολαμβάνουν ιδιαιτέρως υψηλού βαθμού οργανωτικής, λειτουργικής και οικονομικής αυτονομίας σε σχέση με τα ισχύοντα για τα λοιπά δικαστικά τμήματα του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου).

- 110 Τα στοιχεία αυτά, εξεταζόμενα στο πλαίσιο σφαιρικής αναλύσεως περιλαμβάνουσας τη σημαντική αποστολή που επιτελεί το KRS κατά τον διορισμό των μελών του πειθαρχικού τμήματος, ήτοι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 108 της παρούσας αποφάσεως, ένα όργανο του οποίου η ανεξαρτησία έναντι της πολιτικής εξουσίας επιδέχεται αμφισβήτηση, δύναται να προκαλέσουν στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του εν λόγω πειθαρχικού τμήματος.
- 111 Όσον αφορά τα σχετικά με τη νομολογία του πειθαρχικού τμήματος στοιχεία για τα οποία γίνεται λόγος στις σκέψεις 71 και 78 της παρούσας αποφάσεως, αρκεί να επισημανθεί συναφώς ότι, πέραν του γεγονότος ότι οι στατιστικές που μνημονεύονται στη σκέψη 71 μάλλον καταδεικνύουν ότι το πειθαρχικό τμήμα, στην πλειονότητα των περιπτώσεων των οποίων επελήφθη κατόπιν προσφυγής ασκηθείσας από τον Υπουργό Δικαιοσύνης κατά αποφάσεως που εξέδωσε πρωτοβάθμιο πειθαρχικό δικαστήριο, επικύρωσε την κρίση περί πειθαρχικής ευθύνης των οικείων δικαστών ή έκρινε ότι η ευθύνη αυτή ήταν βαρύτερη εκείνης που διαπίστωσε το πρωτοβάθμιο πειθαρχικό δικαστήριο, η δεύτερη αιτίαση της Επιτροπής δεν αφορά, όπως επισήμανε η ίδια, εν πάση περιπτώσει, τη συγκεκριμένη δικαιοδοτική δραστηριότητα του πειθαρχικού τμήματος και των δικαστών που το απαρτίζουν, αλλά το ότι το τμήμα αυτό δεν δίδει εντύπωση ανεξαρτησίας και αμεροληψίας, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 86 της παρούσας αποφάσεως. Κατά συνέπεια, ούτε τα στατιστικά στοιχεία που επικαλείται η Δημοκρατία της Πολωνίας στα υπομνήματά της αντικρούσεως και ανταπαντήσεως ούτε, εν γένει, οι περίπου 2 300 σελίδες αποφάσεων του πειθαρχικού τμήματος που προσκομίζει η Δημοκρατία της Πολωνίας προς στήριξη του δευτέρου αυτού υπομνήματος, ισχυριζόμενη απλώς, γενικόλογα, ότι οι συγκεκριμένες αποφάσεις δεν μπορούν να προκαλέσουν αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του εν λόγω οργάνου, δύναται να κλονίσουν το βάσιμο της υπό κρίση αιτιάσεως.
- 112 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των όσων εκτέθηκαν στις σκέψεις 89 έως 110 της παρούσας αποφάσεως, διαπιστώνεται ότι, εξεταζόμενα από κοινού, το ιδιαίτερο πλαίσιο και οι αντικειμενικές συνθήκες υπό τις οποίες συστάθηκε το πειθαρχικό τμήμα, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά του και ο τρόπος διορισμού των μελών του, δύναται να προκαλέσουν στους πολίτες εύλογες αμφιβολίες ως προς τη στεγανότητα του οργάνου αυτού έναντι εξωτερικών στοιχείων, ειδικότερα δε έναντι της άμεσης ή έμμεσης ασκήσεως επιρροής εκ μέρους της πολωνικής νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας, και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων και, ως εκ τούτου, δύναται να έχουν ως αποτέλεσμα να μη δίδει το εν λόγω όργανο εντύπωση ανεξαρτησίας ή αμεροληψίας, στοιχείο που μπορεί να θίξει την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέει η δικαιοσύνη στους πολίτες στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας και ενός κράτους δικαίου. Μια τέτοια εξέλιξη συνιστά αποδυνάμωση της προστασίας της αξίας του κράτους δικαίου κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας αποφάσεως.
- 113 Εκ των ανωτέρω προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας, μη διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του πειθαρχικού τμήματος που καλείται να εκδικάζει, σε πρώτο βαθμό και κατ' έφεση, τις πειθαρχικές υποθέσεις οι οποίες αφορούν τους δικαστές του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) και, κατά περίπτωση, είτε κατ' έφεση είτε τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και κατ' έφεση, τις πειθαρχικές υποθέσεις οι οποίες αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και θίγοντας, επομένως, την ανεξαρτησία των δικαστών αυτών, τούτο δε μάλιστα με τμήμα την αποδυνάμωση της προστασίας της αξίας του κράτους δικαίου στο εν λόγω κράτος μέλος, κατά την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου που υπομνήσθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας αποφάσεως, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

114 Επομένως, η δεύτερη αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή.

Επί της πρώτης αιτιάσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 115 Με την πρώτη αιτίασή της, η οποία πρέπει να εξεταστεί δεύτερη κατά σειρά, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου αντιβαίνουν στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθόσον οι εν λόγω εθνικές διατάξεις καθιστούν δυνατή, κατά παραβίαση της αρχής της ανεξαρτησίας των δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων, τη στοιχειοθέτηση της πειθαρχικής ευθύνης των δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων λόγω του περιεχομένου των δικαστικών τους αποφάσεων και, ως εκ τούτου, τη χρήση του ισχύοντος για αυτούς πειθαρχικού καθεστώτος με σκοπό την άσκηση πολιτικού ελέγχου επί της δικαιοδοτικής δραστηριότητάς τους.
- 116 Συγκεκριμένα, αφενός, το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει ότι η έννοια του πειθαρχικού παραπτώματος καταλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τις περιπτώσεις «πρόδηλης και κατάφωρης παραβάσεως των κανόνων δικαίου». Η διατύπωση αυτή, όμως, επιτρέπει ερμηνεία κατά την οποία η πειθαρχική ευθύνη των δικαστών καταλαμβάνει και την εκ μέρους τους άσκηση του δικαστικού λειτουργήματος.
- 117 Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τούτο επιβεβαιώνεται και από την ερμηνευτική πρακτική που υιοθέτησε πρόσφατα ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών ο οποίος είναι αρμόδιος για τις υποθέσεις που αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και οι αναπληρωτές του (στο εξής, από κοινού: υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών). Συγκεκριμένα, ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών κίνησε, μεταξύ άλλων, διαδικασίες διενέργειας έρευνας κατά τριών δικαστών σε σχέση με τις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως που είχαν υποβάλει στο Δικαστήριο στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny (C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234), καθώς και η διάταξη της 6ης Οκτωβρίου 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach (C-623/18, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2020:800), και κάλεσε, με έγγραφο της 29ης Νοεμβρίου 2018, καθέναν από τους δικαστές αυτούς να υποβάλει γραπτή δήλωση σχετικά με το ενδεχόμενο υπερβάσεως της δικαστικής εξουσίας όσον αφορά τις εν λόγω αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως, ενώ διευκρίνισε συναφώς, εν συνεχεία, με έγγραφο της 4ης Ιανουαρίου 2019, ότι «έκρινε καθήκον [του] να εξετάσει εάν η υποβολή των προδικαστικών ερωτημάτων, κατά παράβαση των προϋποθέσεων που ορίζονται σαφώς στη διάταξη του άρθρου 267 ΣΛΕΕ [...] συνιστ[ούσε] ενδεχομένως πειθαρχικό παράπτωμα».
- 118 Ομοίως, κατόπιν της εκ μέρους του Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείου περιφέρειας Βαρσοβίας, Πολωνία) υποβολής στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο των συνεκδικαζομένων υποθέσεων C-748/19 έως C-754/19, αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με τις απαιτήσεις περί ανεξαρτησίας του δικαστηρίου στο οποίο τη σύνθεση μετέχει δικαστής που αποσπάσθηκε σε αυτό κατόπιν αποφάσεως του Υπουργού Δικαιοσύνης, ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών γνωστοποίησε, με ανακοίνωση της 3ης Σεπτεμβρίου 2019, ότι είχε διαταχθεί η διενέργεια έρευνας προκειμένου να διαπιστωθεί αν η συμπεριφορά του δικαστή που προήδρευε του εν λόγω δικαστικού σχηματισμού και είχε υποβάλει τις συγκεκριμένες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως συνιστούσε ενδεχομένως πειθαρχικό παράπτωμα.

- 119 Αφετέρου, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου εξουσιοδοτεί το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), περιλαμβανομένου του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του δικαστηρίου αυτού οσάκις επιλαμβάνεται εκτάκτων ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, να απευθύνει προς το οικείο δικαστήριο «διαπιστωτική πράξη πλάνης» σε περίπτωση «πρόδηλης παραβάσεως των κανόνων» και να υποβάλει στο πειθαρχικό τμήμα, σε τέτοια περίπτωση, αίτημα πειθαρχικού ελέγχου των οικείων δικαστών, σύμφωνα με το άρθρο 110 παράγραφος 1, στοιχείο b, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων. Η έννοια, όμως, της «πρόδηλης παραβάσεως των κανόνων» καθιστά, με τη σειρά της, δυνατή ερμηνεία κατά την οποία η πειθαρχική ευθύνη των δικαστών καταλαμβάνει και την εκ μέρους τους άσκηση του δικαστικού λειτουργήματος.
- 120 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι ο ορισμός του πειθαρχικού παραπτώματος κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων δεν καθιστά δυνατό τον πολιτικό έλεγχο του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Συναφώς, η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη την πάγια περιοριστική ερμηνεία της διατάξεως αυτής από το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο). Συγκεκριμένα, κατά την καθής, από πάγια νομολογία του εν λόγω δικαστηρίου προκύπτει ότι ένα πειθαρχικό παράπτωμα δεν μπορεί να οφείλεται σε απλό σφάλμα ερμηνείας ή εφαρμογής του κανόνα δικαίου που συνάγεται από δικαστική απόφαση, αλλά αποκλειστικώς σε «πρόδηλες και κατάφωρες» παραβάσεις των κανόνων δικαίου, ήτοι, καταρχήν, παραβάσεις κανόνων δικονομικής φύσεως οι οποίες δεν συνδέονται άμεσα με την ίδια την απόφαση, μπορούν να διαπιστωθούν εκ προοιμίου από οποιονδήποτε και παρήγαγαν σημαντικά αρνητικά αποτελέσματα, επιζήμια για τα συμφέροντα των διαδίκων, άλλων πολιτών ή της απονομής της δικαιοσύνης.
- 121 Κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, ο χαρακτηρισμός ως πειθαρχικών παραπτωμάτων τέτοιων συμπεριφορών που οφείλονται σε κακή πίστη ή σε σαφέστατη άγνοια εκ μέρους ενός δικαστή δικαιολογείται, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική δικαστική προστασία των πολιτών και να διαφυλαχθεί η εικόνα δίκαιης κρίσεως που είναι άμεσα συνυφασμένη με τη δικαστική εξουσία. Περιοριζόμενη σε τέτοιες περιπτώσεις, η προοπτική ενδεχόμενων πειθαρχικών διαδικασιών δεν μπορεί να επηρεάσει την ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας.
- 122 Υπό τις συνθήκες αυτές, η καθής υποστηρίζει ότι απλώς και μόνον ο φόβος ότι η επίμαχη εθνική διάταξη μπορεί να επιδέχεται διαφορετική ερμηνεία από εκείνην που παγίως προκρίνει το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) δεν έχει σχέση με την πραγματικότητα και είναι εντελώς υποθετικής φύσεως. Όσον αφορά τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών, αυτός αποτελεί απλώς ανακριτικό και διωκτικό όργανο του οποίου οι εκτιμήσεις δεν δεσμεύουν τα πειθαρχικά δικαστήρια.
- 123 Κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, τα αυτά ισχύουν και όσον αφορά το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου.
- 124 Με το υπόμνημά της απαντήσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι τα επιχειρήματα που προβάλλει η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση το συμπέρασμα ότι οι έννοιες που διαλαμβάνονται στις σκέψεις 116 και 119 της παρούσας αποφάσεως μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι αφορούν το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων, στοιχείο το οποίο εξακολουθούν να καταδεικνύουν, κατά τα λοιπά, οι πειθαρχικές διαδικασίες που κινήθηκαν μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής.

- 125 Όπως επισημαίνει η προσφεύγουσα, στις 6 Δεκεμβρίου 2019 ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών κίνησε τέτοια διαδικασία κατά του δικαστή για τον οποίο γίνεται λόγος στη σκέψη 118 της παρούσας αποφάσεως, επισημαίνοντας με ανακοίνωση ότι, κατά την άποψή του, ο συγκεκριμένος δικαστής, «αγνοώντας τη διάσκεψη του δικάζοντος σχηματισμού, προέβαλε την προσωπική του θέση σχετικά με την ύπαρξη πρόσθετων λόγων αναβολής της επ’ ακροατηρίου συζήτησεως και αμφισβήτησε δημοσίως τη νομιμότητα του εν λόγω σχηματισμού, ο οποίος είχε συγκροτηθεί σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία για να επιληφθεί της υποθέσεως, θέτοντας εν αμφιβόλω την αμεροληψία και την ανεξαρτησία του οικείου δικαστή, μέλους του σχηματισμού, και αρνούμενος να του αναγνωρίσει το δικαίωμα να μετάσχει στη σύνθεσή του» και ότι, επιπλέον, «υπερέβη τις εξουσίες του εκδίδοντας, κατά την αναβολή της κατ’ έφεση δίκης, παρανόμως και χωρίς να διαβουλευθεί με τα άλλα δύο μέλη που είχαν προσηκόντως ορισθεί να μετάσχουν στον σχηματισμό, τη διάταξη περί υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως».
- 126 Όσον αφορά το πειθαρχικό τμήμα, όργανο από το οποίο εξαρτάται αποκλειστικώς πλέον η ερμηνεία των εννοιών που διαλαμβάνονται στις σκέψεις 116 και 119 της παρούσας αποφάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2020 (II DO 1/20) την οποία προσκόμισε, αυτό έθεσε σε διαθεσιμότητα δικαστή του Sąd Rejonowy w Olsztynie (πρωτοδικείου Olsztyn, Πολωνία) κατά του οποίου είχε κινηθεί πειθαρχική διαδικασία, για τον λόγο, ιδίως και όπως προκύπτει από ανακοίνωση του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών δημοσιευθείσα στις 29 Νοεμβρίου 2019, ότι, κατά την εκδίκαση ενδίκου μέσου, οι ενέργειες του δικαστή αυτού «είχαν ως αποτέλεσμα την έκδοση αποφάσεως στερούμενης νομικής βάσεως», με την οποία καλούνταν η Δίαιτα να προσκομίσει τους καταλόγους των πολιτών και των δικαστών που είχαν στηρίξει υποψηφιότητες για θέσεις μελών του KRS υπό τη νέα σύνθεσή του.
- 127 Στο σκεπτικό της ως άνω αποφάσεως, το πειθαρχικό τμήμα έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι «εφόσον, λαμβανομένου υπόψη του είδους της πράξεως που τέλεσε ο δικαστής, το κύρος του δικαστηρίου ή τα ουσιώδη συμφέροντα της υπηρεσίας επιτάσσουν την άμεση απαλλαγή αυτού από τις υπηρεσιακές υποχρεώσεις του, ο πρόεδρος του δικαστηρίου ή ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορούν να αναστείλουν αμέσως την άσκηση καθηκόντων εκ μέρους του δικαστή εν αναμονή της αποφάσεως του πειθαρχικού δικαστηρίου η οποία λαμβάνεται εντός προθεσμίας μικρότερης του ενός μηνός. Δύο από τις προμνημονευθείσες προϋποθέσεις (το κύρος του δικαστηρίου και τα ουσιώδη συμφέροντα της υπηρεσίας) πληρούνται εν προκειμένω, σε σχέση με τη συμπεριφορά του δικαστή υπό τη μορφή πρόδηλης και κατάφωρης παραβάσεως των κανόνων δικαίου και προσβολής της αξιοπρέπειας του λειτουργήματος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, του [νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων]». Ομοίως, με την ίδια απόφαση, το πειθαρχικό τμήμα έκρινε ότι «το ίδιο το γεγονός της ελλείψεως νομιμότητας της δικαστικής αποφάσεως δεν επιδέχεται αμφισβήτηση. Συγκεκριμένα, η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν παρέχει έρεισμα για τον σφετερισμό των εξουσιών του αρχηγού του κράτους και για τη λήψη αποφάσεως, εκ μέρους των δικαστών, όσον αφορά το ζήτημα ποιος είναι δικαστής και ποιος όχι».
- 128 Τέλος, κατά την Επιτροπή, αναφερόμενο στις πειθαρχικές διαδικασίες που μνημονεύονται στις σκέψεις 125 και 126 της παρούσας αποφάσεως, καθώς και σε άλλες πειθαρχικές διαδικασίες οι οποίες κινήθηκαν κατά δικαστών λόγω του ότι αμφισβήτησαν το κύρος του διορισμού ορισμένων δικαστών και οι οποίες μνημονεύονται σε δύο, προσκομισθείσες από την Επιτροπή, ανακοινώσεις του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών, της 15ης Δεκεμβρίου 2019 και της 14ης Φεβρουαρίου 2020, αντιστοίχως, το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο) επισήμανε, στην απόφασή του της 23ης Ιανουαρίου 2020 η οποία μνημονεύθηκε στη σκέψη 74 της παρούσας αποφάσεως, «ότι ένα πολιτικό όργανο, όπως ο Υπουργός Δικαιοσύνης, προβαίνει, μέσω

υπευθύνων πειθαρχικών διαδικασιών που έχει διορίσει, σε ενέργειες κατασταλτικού χαρακτήρα εις βάρος δικαστών που ασκούν δικαιοδοτικά καθήκοντα προκειμένου να αρθούν οι αμφιβολίες οι οποίες περιβάλλουν τους όρους οργάνωσης του διαγωνισμού για την πρόσληψη δικαστών».

- 129 Με το υπόμνημά της ανταπάντησεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι οι αποφάσεις του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών και η απόφαση του πειθαρχικού τμήματος που προβάλλει η Επιτροπή με το υπόμνημά της απαντήσεως στερούνται σημασίας εν προκειμένω, διότι η αιτίαση της Επιτροπής αφορά εν γένει το ζήτημα του συμβατού των νομικών ορισμών του πειθαρχικού παραπτώματος με το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, και όχι παράβαση του δικαίου της Ένωσης οφειλόμενη σε συγκεκριμένες ενέργειες των κρατικών οργάνων. Επιπλέον, κατά την καθής, η απόφαση του Δικαστηρίου πρέπει να αφορά την κατάσταση που υφίστατο κατά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας. Τέλος, η απόφαση που μνημονεύεται στη σκέψη 125 της παρούσας αποφάσεως αφορά το ότι ο δικαστής υπερέβη τις εξουσίες του εκδίδοντας μόνος του αποφάσεις περί προδικαστικής παραπομπής σε υποθέσεις οι οποίες έπρεπε να εκδικασθούν από τρεις δικαστές, ενώ ούτε η απόφαση του πειθαρχικού τμήματος αφορούσε διαδικασία που είχε κινηθεί λόγω πρόδηλης και κατάφωρης παραβάσεως κανόνων δικαίου, αλλά λόγω υποψίας τελέσεως της αξιόποινης πράξεως καταχρήσεως εξουσίας και προσβολής της αξιοπρέπειας του λειτουργήματος, συνιστά δε, εξάλλου, προσωρινό μέτρο.
- 130 Όλα τα κράτη μέλη που παρενέβησαν προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής θεωρούν ότι οι επικρινόμενες στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτιάσεως εθνικές διατάξεις δύνανται να έχουν αποτρεπτικό αποτέλεσμα έναντι των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους και ότι, ως εκ τούτου, θίγουν την απαίτηση περί ανεξαρτησίας που απορρέει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 131 Το Βασίλειο της Δανίας θεωρεί ότι, μολονότι το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων δεν αντιβαίνει στην αρχή της ανεξαρτησίας των δικαστών απλώς και μόνο βάσει του γράμματός του, εντούτοις η αόριστη διατύπωση της διατάξεως αυτής παρέχει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως στην πειθαρχική αρχή για τη διαπίστωση πειθαρχικού παραπτώματος. Σε συνδυασμό με την προβληματική σύνθεση των επιφορτισμένων με την εφαρμογή της οργάνων και, ειδικότερα, του πειθαρχικού τμήματος, καθώς και με τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύεται και εφαρμόζεται στην πράξη, η εθνική αυτή διάταξη ενέχει, κατά το παρεμβαίνον, κίνδυνο χρήσεως του πειθαρχικού καθεστώτος ως μέσου ασκήσεως πιέσεως στους δικαστές και πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Το αυτό ισχύει και όσον αφορά τον ορισμό του παραπτώματος που περιέχεται στο άρθρο 97, παράγραφος 1, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της ουδόλως εύλογης, κατά το εν λόγω κράτος μέλος, δυνατότητας του τμήματος εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων να κινεί αυτεπαγγέλτως πειθαρχική διαδικασία λόγω πλάνης στο περιεχόμενο των αποφάσεων που εξετάζει.
- 132 Η Δημοκρατία της Φινλανδίας υποστηρίζει ότι από διάφορες ανεξάρτητες και αξιόπιστες ως στοιχεία πηγές, οι οποίες μνημονεύονται στην απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, *Miasto Łowicz και Prokurator Generalny* (C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234), προκύπτει ότι έγινε πράγματι χρήση της δυνατότητας κινήσεως πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών λόγω του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων που εξέδωσαν.
- 133 Με το υπόμνημά της απαντήσεως στα υπομνήματα παρεμβάσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι οι ορισμοί των πειθαρχικών παραπτωμάτων που περιέχονται στη νομοθεσία διαφόρων κρατών μελών δεν είναι λιγότερο ευρείς από εκείνους του άρθρου 107, παράγραφος 1,

του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων. Κατά την καθής, οι παραπομπές σε γενικές έννοιες είναι ταυτόχρονα συχνές και αναπόφευκτες στον τομέα αυτόν, ενώ δεν χωρεί αρνητική εκτίμηση των οικείων διατάξεων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη το περιεχόμενο, ο σκοπός και η εφαρμογή τους στην πράξη από τα εθνικά πειθαρχικά δικαστήρια.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 134 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, η απαίτηση περί ανεξαρτησίας η οποία απορρέει, ιδίως, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και την οποία πρέπει να πληρούν τα εθνικά δικαστήρια που, όπως τα πολωνικά τακτικά δικαστήρια, ενδέχεται να κληθούν να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης, επιτάσσει, προκειμένου να αποτρέπεται κάθε κίνδυνος χρήσεως του πειθαρχικού καθεστώτος το οποίο ισχύει για εκείνους που ασκούν δικαιοδοτικά καθήκοντα ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, το συγκεκριμένο καθεστώς να περιλαμβάνει κανόνες που ορίζουν τις συμπεριφορές οι οποίες συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα.
- 135 Με την πρώτη αιτίασή της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, ορίζοντας τις συμπεριφορές που συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων ως περιλαμβάνουσες κάθε «πρόδηλη και κατάφωρη παράβαση των κανόνων δικαίου» και κάθε «πλάνη» συνεπαγόμενη «πρόδηλη παράβαση των κανόνων», το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου καθιστούν δυνατό έναν τέτοιο πολιτικό έλεγχο, στοιχείο το οποίο καταδεικνύεται, κατά τα λοιπά, από τις διάφορες συγκεκριμένες περιπτώσεις εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων στις οποίες παρέπεμψε το προσφεύγον θεσμικό όργανο.
- 136 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί, ευθύς εξ αρχής, ότι το πειθαρχικό καθεστώς που ισχύει για τους δικαστές άπτεται, βεβαίως, της οργανώσεως της δικαιοσύνης και εμπίπτει, επομένως, στην αρμοδιότητα των κρατών μελών και ότι η δυνατότητα των αρχών κράτους μέλους να αμφισβητήσουν την πειθαρχική ευθύνη των δικαστών μπορεί, ειδικότερα και κατά την επιλογή των κρατών μελών, να αποτελέσει στοιχείο δυνάμενο να συμβάλει στην ενίσχυση της λογοδοσίας και στην αποτελεσματικότητα του δικαστικού συστήματος. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 56, 57 και 61 της παρούσας αποφάσεως, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης διασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, την ανεξαρτησία των δικαστηρίων που καλούνται να αποφανθούν επί των ζητημάτων που συνδέονται με την εφαρμογή ή την ερμηνεία του δικαίου αυτού, προκειμένου να εγγυώνται στους πολίτες την αποτελεσματική δικαστική προστασία που επιτάσσει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψεις 229 και 230).
- 137 Στο πλαίσιο αυτό, η προάσπιση της εν λόγω ανεξαρτησίας δεν μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, ως συνέπεια να αποκλείεται εντελώς το ενδεχόμενο να στοιχειοθετείται, σε ορισμένες όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, η πειθαρχική ευθύνη δικαστή λόγω των δικαστικών αποφάσεων που αυτός εξέδωσε. Πράγματι, η συγκεκριμένη απαίτηση περί ανεξαρτησίας δεν έχει, προφανώς, ως σκοπό να επιτρέψει ενδεχόμενες σοβαρές και όλως ασύγγνωστες συμπεριφορές εκ μέρους των δικαστών, οι οποίες θα συνίσταντο, επί παραδείγματι, στο να παραβλέπουν οι δικαστές αυτοί σκοπίμως και κακόπιστα ή λόγω σοβαρής αμέλειας και άγνοιας τους κανόνες του εθνικού δικαίου και του δικαίου της Ένωσης των οποίων την τήρηση οφείλουν να διασφαλίζουν ή στο να καταλήγουν στη χρήση αυθαιρεσίας ή στην αρνησιδικία, μολονότι οφείλουν, ως θεματοφύλακες του δικαστικού λειτουργήματος, να αποφαινόμενοι επί των διαφορών που υποβάλλουν στην κρίση τους πολίτες.

- 138 Αντιθέτως, είναι ουσιώδες, προκειμένου να διαφυλαχθεί η εν λόγω ανεξαρτησία και να αποτραπεί με τον τρόπο αυτό το ενδεχόμενο να καταστρατηγηθούν οι θεμιτοί σκοποί του πειθαρχικού καθεστώτος και να χρησιμοποιηθεί το συγκεκριμένο καθεστώς για σκοπούς πολιτικού ελέγχου των δικαστικών αποφάσεων ή ασκήσεως πιέσεως επί των δικαστών, το γεγονός ότι μια δικαστική απόφαση ενέχει ενδεχομένως πλάνη κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων του εθνικού δικαίου και δικαίου της Ένωσης, ή κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων να μην μπορεί, αφ' εαυτού, να στοιχειοθετήσει την πειθαρχική ευθύνη του οικείου δικαστή (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψη 234).
- 139 Κατά συνέπεια, η στοιχειοθέτηση της πειθαρχικής ευθύνης δικαστή λόγω δικαστικής αποφάσεως πρέπει να περιορίζεται σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως αυτές για τις οποίες γίνεται λόγος στη σκέψη 137 της παρούσας αποφάσεως και να οριοθετείται, συναφώς, από αντικειμενικά και επαληθεύσιμα κριτήρια, απτόμενα των επιταγών της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, καθώς και από εγγυήσεις που αποσκοπούν στην αποτροπή κάθε κινδύνου ασκήσεως εξωτερικών πιέσεων επί του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων, ώστε να μην προκαλείται στους πολίτες καμία εύλογη αμφιβολία ως προς το ανεπηρέαστο των οικείων δικαστών και ως προς την ουδετερότητά τους έναντι των αντιπαρατιθέμενων συμφερόντων (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψη 233).
- 140 Προς τούτο, είναι απαραίτητο, μεταξύ άλλων, να προβλέπονται κανόνες που να ορίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια ποιες συμπεριφορές μπορούν να στοιχειοθετήσουν την πειθαρχική ευθύνη των δικαστών, προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία η οποία είναι συμφυής με το λειτούργημά τους και να μην εκτίθενται στον κίνδυνο στοιχειοθέτησεως της πειθαρχικής ευθύνης τους αποκλειστικώς και μόνο λόγω της αποφάσεως που εξέδωσαν (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση *Asociația «Forumul judecătorilor din România»* κ.λπ., σκέψη 234).
- 141 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένου υπόψη απλώς και μόνον του γράμματός τους, το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν πληρούν τις απαιτήσεις σαφήνειας και ακρίβειας που εκτίθενται στη σκέψη 140 της παρούσας αποφάσεως. Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι φράσεις «πρόδηλη και κατάφωρη παράβαση των κανόνων δικαίου» και «διαπίστωση πλάνης» που συνεπάγεται «πρόδηλη παράβαση του κανόνα δικαίου», των οποίων κάνουν χρήση αντιστοίχως οι εν λόγω διατάξεις, δεν μπορούν να αποκλείσουν το ενδεχόμενο να στοιχειοθετείται ευθύνη των δικαστών αποκλειστικώς και μόνο λόγω του προβαλλομένου ως «πεπλανημένου» περιεχομένου των αποφάσεών τους, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι η ευθύνη αυτή περιορίζεται πάντοτε αυστηρώς σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως οι διαλαμβανόμενες στη σκέψη 137 της παρούσας αποφάσεως.
- 142 Εξάλλου, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το περιεχόμενο των εθνικών νομοθετικών διατάξεων που αποτελούν το αντικείμενο διαδικασίας λόγω παραβάσεως πρέπει, κατά κανόνα, να εκτιμάται λαμβανομένης υπόψη της ερμηνείας τους από τα εθνικά δικαστήρια (πρβλ. αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2007, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-490/04, EU:C:2007:430, σκέψη 49 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, Επιτροπή κατά Σλοβακίας, C-433/13, EU:C:2015:602, σκέψη 81).
- 143 Συναφώς, η Δημοκρατία της Πολωνίας εξέθεσε, βεβαίως, λεπτομερώς ενώπιον του Δικαστηρίου τη νομολογία την οποία έχει διαμορφώσει, επί σειρά ετών, το *Sąd Najwyższy* (Ανώτατο Δικαστήριο) όσον αφορά τα διάφορα συστατικά στοιχεία της έννοιας της «πρόδηλης και κατάφωρης παραβάσεως των κανόνων δικαίου», κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου

περί των τακτικών δικαστηρίων. Η ως άνω εκτεθείσα εθνική νομολογία, όμως, της οποίας η ύπαρξη και το περιεχόμενο δεν αμφισβητήθηκαν από την Επιτροπή, φαίνεται πράγματι να έχει προκρίνει, ως προς την εν λόγω έννοια, ιδιαιτέρως περιοριστική ερμηνεία, καταδεικνύουσα πρόδηλη μέριμνα διαφυλάξεως της ανεξαρτησίας των δικαστών.

- 144 Εντούτοις, επισημαίνεται καταρχάς ότι οι δύο διατάξεις που αποτελούν το αντικείμενο της υπό κρίση αιτιάσεως κάνουν χρήση διαφορετικών, εν μέρει, διατυπώσεων, δεδομένου ότι το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου αφορά, πράγματι, τις «πρόδηλες» μόνον παραβάσεις των κανόνων δικαίου. Η παράλειψη, όμως, στη νέα αυτή διάταξη της διευκρινίσεως σχετικά με τον «κατάφωρο» χαρακτήρα της παραβάσεως των κανόνων δικαίου την οποία περιλαμβάνει, αντιθέτως, το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και η οποία ελήφθη ιδίως υπόψη στην πάγια νομολογία του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) που μνημονεύεται στη σκέψη 143 της παρούσας αποφάσεως μπορεί να προκαλέσει αμφιβολίες ως προς το αντίστοιχο περιεχόμενο των εν λόγω διατάξεων. Εξάλλου, το γεγονός ότι, βάσει του ως άνω άρθρου 97, παράγραφοι 1 και 3, το τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων δύναται, οσάκις προβαίνει σε «διαπίστωση πλάνης» στην οποία υπέπεσε δικαστής του οποίου επανεξετάζει την απόφαση και εκτιμά, στο πλαίσιο αυτό, ότι η εν λόγω «πλάνη» καταδεικνύει «πρόδηλη παράβαση του κανόνα δικαίου», να ζητήσει απευθείας την εξέταση πειθαρχικής υποθέσεως εις βάρος του οικείου δικαστή ενώπιον του πειθαρχικού τμήματος νοείται μόνον ως συνεπαγόμενο τη δυνατότητα στοιχειοθετήσεως της ευθύνης των δικαστών λόγω των δικαστικών αποφάσεων που έχουν εκδώσει αποκλειστικώς και μόνον εξαιτίας την «πλάνης» την οποία ενέχει το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεών τους σε υποθέσεις που δεν περιορίζονται στις όλως εξαιρετικές οι οποίες μνημονεύθηκαν στη σκέψη 137 της παρούσας αποφάσεως.
- 145 Εν συνεχεία, επισημαίνεται ότι οι αποφάσεις του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σχετικά με το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων τις οποίες μνημόνευσε ως άνω η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν εκδόθηκαν από το νυν πειθαρχικό τμήμα του εν λόγω δικαστηρίου, αλλά από το τμήμα του το οποίο ήταν αρμόδιο πριν από τη μεταρρύθμιση.
- 146 Επιπλέον, πρέπει να υπομνησθεί συναφώς ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 61 της παρούσας αποφάσεως, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η στοιχειοθέτηση της πειθαρχικής ευθύνης των δικαστών περιβάλλεται από εγγυήσεις που αποσκοπούν στην αποτροπή κάθε κινδύνου ασκήσεως εξωτερικών πιέσεων όσον αφορά το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων, οι κανόνες οι οποίοι καθορίζουν τις συμπεριφορές που συνιστούν παράπτωμα στο πλαίσιο του ισχύοντος για τους δικαστές πειθαρχικού καθεστώτος πρέπει να εξετάζονται από κοινού με τους λοιπούς κανόνες που διακρίνουν ένα τέτοιο καθεστώς, ιδίως δε με εκείνους που πρέπει να προβλέπουν ότι οι αποφάσεις οι οποίες εκδίδονται στο πλαίσιο πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών λαμβάνονται ή ελέγχονται από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο.
- 147 Εν προκειμένω και όπως προκύπτει από το σκεπτικό βάσει του οποίου το Δικαστήριο έκανε δεκτή τη δεύτερη αιτίαση που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη της προσφυγής της, το πειθαρχικό τμήμα το οποίο συστάθηκε πρόσφατα βάσει του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου και στο οποίο ανατέθηκε η αρμοδιότητα να εκδικάζει, κατά περίπτωση, είτε σε δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας είτε τόσο σε πρώτο βαθμό όσο και σε δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας, τις πειθαρχικές υποθέσεις οι οποίες αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων, δεν πληροί την εν λόγω απαίτηση περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας.

- 148 Ως εκ τούτου, το γεγονός αυτό δύναται, με τη σειρά του, να ενισχύσει τον κίνδυνο διατάξεις όπως το άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και το άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, οι οποίες ορίζουν τα πειθαρχικά παραπτώματα κατά τρόπο που δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις περί σαφήνειας και ακρίβειας οι οποίες εκτίθενται στη σκέψη 140 της παρούσας αποφάσεως και δεν διασφαλίζουν ότι η στοιχειοθέτηση της ευθύνης των δικαστών λόγω των αποφάσεών τους περιορίζεται αυστηρά στις περιπτώσεις που μνημονεύονται στη σκέψη 137 της παρούσας αποφάσεως, να ερμηνεύονται έτσι ώστε να καθιστούν δυνατή τη χρήση του πειθαρχικού καθεστώτος με σκοπό τον επηρεασμό των δικαστικών αποφάσεων.
- 149 Η ύπαρξη του κινδύνου να χρησιμοποιηθεί πράγματι το πειθαρχικό καθεστώς προς επηρεασμό των δικαστικών αποφάσεων επιβεβαιώνεται εξάλλου από την απόφαση του πειθαρχικού τμήματος της 4ης Φεβρουαρίου 2020 που μνημονεύεται στις σκέψεις 126 και 127 της παρούσας αποφάσεως.
- 150 Συναφώς, πρέπει να απορριφθεί ευθύς εξ αρχής το επιχείρημα της Δημοκρατίας της Πολωνίας ότι η συγκεκριμένη απόφαση του πειθαρχικού τμήματος δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη από το Δικαστήριο για την εκτίμηση της παραβάσεως που προσάπτεται στο εν λόγω κράτος μέλος, για τον λόγο ότι η παράβαση αυτή πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να εκτιμάται κατά την ημερομηνία εκπνοής της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας. Πράγματι, όπως ορθώς κατά νόμον υποστήριξε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, η απόφαση αυτή του πειθαρχικού τμήματος αποτελεί απλώς αποδεικτικό στοιχείο το οποίο αφορά το χρονικό διάστημα κατόπιν της εκδόσεως της αιτιολογημένης γνώμης και αποσκοπεί στο να καταδειχθεί η αιτίαση που διατυπώθηκε τόσο στην αιτιολογημένη γνώμη όσο και στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής σχετικά με τον κίνδυνο, στο πλαίσιο που διαμορφώθηκε κατόπιν των πρόσφατων νομοθετικών μεταρρυθμίσεων στην Πολωνία, να χρησιμοποιηθεί το πειθαρχικό καθεστώς που ισχύει για τους δικαστές των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων με σκοπό τον επηρεασμό του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Όπως, όμως, έχει επισημάνει το Δικαστήριο, η συνεκτίμηση αποδεικτικού στοιχείου που αφορά το χρονικό διάστημα κατόπιν της εκδόσεως της αιτιολογημένης γνώμης δεν συνιστά τροποποίηση του αντικείμενου της διαφοράς, όπως αυτό προκύπτει από την εν λόγω αιτιολογημένη γνώμη (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, Επιτροπή κατά Ισπανίας, C-139/00, EU:C:2002:438, σκέψη 21).
- 151 Από την εν λόγω απόφαση του πειθαρχικού τμήματος προκύπτει ότι μπορεί, καταρχήν, να προσαφθεί πειθαρχικό παράπτωμα σε δικαστή βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, λόγω του ότι υποχρέωσε τη Δίαιτα, κατά πρόδηλη και κατάφωρη, όπως προβάλλεται, παράβαση των κανόνων δικαίου, να προσκομίσει έγγραφα σχετικά με τη διαδικασία διορισμού των μελών του KRS υπό τη νέα του σύνθεση.
- 152 Μια τέτοια διασταλτική ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων αφίσταται της ιδιαιτέρως περιοριστικής ερμηνείας της διατάξεως αυτής την οποία προκρίνει το Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), όπως εκτίθεται στη σκέψη 143 της παρούσας αποφάσεως, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της προστασίας της αξίας του κράτους δικαίου.
- 153 Επισημαίνεται επίσης ότι, σε περίπτωση κατά την οποία μια εθνική νομοθεσία αποτελεί το αντικείμενο αποκλινουσών ερμηνειών εκ μέρους των δικαστηρίων, δυναμένων να ληφθούν υπόψη, εκ των οποίων οι μεν οδηγούν σε σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας, ενώ οι δε σε εφαρμογή μη συμβατή με το δίκαιο αυτό, πρέπει να διαπιστωθεί ότι,

τουλάχιστον, η νομοθεσία αυτή δεν είναι αρκούντως σαφής και ακριβής ώστε να διασφαλίζει εφαρμογή σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2003, Επιτροπή κατά Ιταλίας, C-129/00, EU:C:2003:656, σκέψη 33).

- 154 Τέλος, η Επιτροπή έκανε λόγο για διάφορες πρόσφατες συγκεκριμένες περιπτώσεις στις οποίες ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών κίνησε, στο πλαίσιο του νέου πειθαρχικού καθεστώτος που θεσπίστηκε με τον νόμο περί των τακτικών δικαστηρίων, πειθαρχικές διαδικασίες έρευνας σε βάρος δικαστών λόγω του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων που αυτοί είχαν εκδώσει, χωρίς να προκύπτει ότι οι συγκεκριμένοι είχαν παραβεί τα καθήκοντά τους, όπως οι διαλαμβανόμενες στη σκέψη 137 της παρούσας αποφάσεως. Συναφώς, επισημαίνεται, ειδικότερα, ότι κινήθηκαν πειθαρχικές διαδικασίες ιδίως λόγω δικαστικών αποφάσεων με τις οποίες υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως προκειμένου να διακριβωθεί ότι ορισμένες διατάξεις του εθνικού δικαίου είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης που αφορούν το κράτος δικαίου και την ανεξαρτησία των δικαστών.
- 155 Μολονότι η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι οι αιτιάσεις που διατύπωσε ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών στις εν λόγω περιπτώσεις δεν αφορούν πρόδηλες και κατάφωρες παραβάσεις των κανόνων δικαίου κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, αλλά την εκ μέρους των οικείων δικαστών υπέρβαση της αρμοδιότητάς τους ή την εκ μέρους τους προσβολή του δικαστικού λειτουργήματος, εντούτοις οι εν λόγω αιτιάσεις συνδέονται άμεσα με το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων που εξέδωσαν οι δικαστές αυτοί.
- 156 Απλώς και μόνον η πιθανότητα, όμως, κινήσεως τέτοιων πειθαρχικών διαδικασιών έρευνας δύναται, αυτή καθαυτήν, να ασκήσει πίεση στους ασκούντες δικαιοδοτικά καθήκοντα (πρβλ. απόφαση Asociația «Forumul judecătorilor din România» κ.λπ., σκέψη 199).
- 157 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, το Δικαστήριο κρίνει ότι έχει αποδειχθεί ότι, στο ειδικό πλαίσιο που διαμορφώθηκε κατόπιν των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων που επηρέασαν την πολωνική δικαστική εξουσία και το πειθαρχικό καθεστώς που ισχύει για τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων και, ιδίως, λαμβανομένου υπόψη του ότι δεν διασφαλίζεται η ανεξαρτησία και η αμεροληψία του οργάνου που είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί των πειθαρχικών διαδικασιών που αφορούν τους δικαστές αυτούς, οι ορισμοί του πειθαρχικού παραπτώματος που περιέχονται στις διατάξεις του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και του άρθρου 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν καθιστούν δυνατό να αποτραπεί το ενδεχόμενο χρήσεως του εν λόγω πειθαρχικού καθεστώτος με σκοπό, όσον αφορά τους δικαστές που καλούνται να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, την άσκηση πιέσεων και την πρόκληση αποτρεπτικού αποτελέσματος, στοιχείων δυνάμενων να επηρεάσουν το περιεχόμενο των αποφάσεων που εκδίδουν οι δικαστές αυτοί. Οι εν λόγω διατάξεις θίγουν, επομένως, την ανεξαρτησία των εν λόγω δικαστών, τούτο δε μάλιστα με τίμημα την αποδυνάμωση της προστασίας της αξίας του κράτους δικαίου στην Πολωνία, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας αποφάσεως, κατά παράβαση του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 158 Επομένως, η πρώτη αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή.

Επί της τρίτης αιτιάσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 159 Με την τρίτη αιτίασή της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 110, παράγραφος 3, και το άρθρο 114, παράγραφος 7, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων δεν πληρούν την απαίτηση εκ του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, κατά την οποία οι πειθαρχικές υποθέσεις που αφορούν τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων πρέπει να μπορούν να εξετάζονται από δικαστήριο «που έχει συσταθεί νομίμως», δεδομένου ότι οι εθνικές αυτές διατάξεις παρέχουν στον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος τη διακριτική ευχέρεια να ορίζει το κατά τόπον αρμόδιο πειθαρχικό δικαστήριο για την εκδίκαση τέτοιων υποθέσεων.
- 160 Η Επιτροπή υποστηρίζει συναφώς ότι, ελλείψει, μεταξύ άλλων, όλων των προβλεπομένων από τον νόμο κριτηρίων για την οριοθέτηση της ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας, αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ανάθεση μιας υποθέσεως σε συγκεκριμένο πειθαρχικό δικαστήριο και, κατά συνέπεια, τουλάχιστον, να εκληφθεί ως μέσο που καθιστά δυνατή τη χρήση του πειθαρχικού καθεστώτος για σκοπούς πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Επιπλέον, ο κίνδυνος αυτός επιτείνεται εν προκειμένω από το γεγονός ότι το πειθαρχικό τμήμα δεν είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο.
- 161 Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι από το άρθρο 110, παράγραφος 1, σημείο 1, στοιχείο α, και από το άρθρο 110α, παράγραφοι 1 και 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προκύπτει ότι οι πειθαρχικές υποθέσεις εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των ένδεκα πειθαρχικών δικαστηρίων τα οποία έχουν συσταθεί στο πλαίσιο των εφετειών και των οποίων τα μέλη διορίζονται, κατόπιν γνωμοδοτήσεως του KRS, από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, μεταξύ των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων, και υπηρετούν, μετέχοντας σε μόνιμη σύνθεση, με εξαετή θητεία. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω δικαστήρια έχουν σαφώς συσταθεί νομίμως.
- 162 Όσον αφορά τον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος, αυτός απλώς ορίζει ένα από τα εν λόγω πειθαρχικά δικαστήρια, λαμβάνοντας υπόψη παράγοντες όπως είναι η οικονομία της διαδικασίας, το επίπεδο του φόρτου εργασίας των εν λόγω δικαστηρίων, η απόσταση, καθώς και οι ενδεχόμενες σχέσεις μεταξύ των διαδίκων και των εν λόγω δικαστηρίων. Κατά την καθής, ο καθορισμός των εν λόγω κριτηρίων βάσει του νόμου δεν εξυπηρετεί κανέναν σαφή σκοπό, ιδίως όσον αφορά την προστασία των δικαιωμάτων του δικαστή κατά του οποίου κινήθηκε πειθαρχική διαδικασία ή το συμφέρον της δικαιοσύνης, στο μέτρο που όλα τα δυνάμενα να ορισθούν πειθαρχικά δικαστήρια παρέχουν τα ίδια εχέγγυα αρμοδιότητας και ανεξαρτησίας.
- 163 Η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι η λύση η οποία συνίσταται στον ορισμό, ως κατά τόπον αρμόδιου, δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ευρισκόμενου σε άλλη περιφέρεια δικαιοδοσίας από εκείνη του δικαστηρίου όπου υπηρετεί ο ενδιαφερόμενος δικαστής προκρίθηκε ακριβώς προκειμένου να διασφαλισθεί η αμεροληψία των εν λόγω πειθαρχικών δικαστηρίων. Επιπλέον, δεδομένου ότι τα μέλη του πειθαρχικού δικαστηρίου που καλούνται να μετάσχουν στη δικάζουσα σύνθεσή του ορίζονται με κλήρωση μεταξύ όλων των δικαστών του συγκεκριμένου δικαστηρίου, ο ισχυρισμός ότι η εξουσία ορισμού του κατά τόπον αρμόδιου πειθαρχικού δικαστηρίου για την εκδίκαση της υποθέσεως ενέχει τον κίνδυνο χρήσεως για σκοπούς πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων στερείται ερείσματος.

– Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 164 Όπως υπομνήσθηκε στις σκέψεις 61 και 80 της παρούσας αποφάσεως, η απαίτηση περί ανεξαρτησίας η οποία απορρέει, ιδίως, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ και την οποία πρέπει να πληρούν τα εθνικά δικαστήρια που, όπως τα πολωνικά τακτικά δικαστήρια, ενδέχεται να κληθούν να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης επιτάσσει οι κανόνες που διέπουν το πειθαρχικό καθεστώς το οποίο ισχύει για τους δικαστές οι οποίοι μετέχουν στα δικαστήρια αυτά να προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την παρέμβαση οργάνων που πληρούν τα ίδια τις εγγυήσεις οι οποίες είναι συμφυείς με την αποτελεσματική δικαστική προστασία, σύμφωνα με διαδικασία διασφαλίζουσα πλήρως τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη.
- 165 Υπενθυμίζεται εξάλλου ότι, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε εκείνα που κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη αποσκοπεί στη διασφάλιση της αναγκαίας συνοχής μεταξύ των δικαιωμάτων που περιλαμβάνονται σε αυτόν και των αντίστοιχων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην ΕΣΔΑ, χωρίς αυτό να θίγει την αυτονομία του δικαίου της. Κατά τις επεξηγήσεις σχετικά με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (ΕΕ 2007, C 303, σ. 17), το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη αντιστοιχεί στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ και το άρθρο 48 του Χάρτη είναι το ίδιο με το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της ΕΣΔΑ. Το Δικαστήριο οφείλει, επομένως, να ερμηνεύει το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 48 του Χάρτη κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται επίπεδο προστασίας σύμφωνο με εκείνο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Gambino και Hyka, C-38/18, EU:C:2019:628, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 166 Το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίοδος, του Χάρτη ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικασθεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από «ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως».
- 167 Όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο, οι εγγυήσεις περί προσβάσεως σε ανεξάρτητο, αμερόληπτο και προηγουμένως νομίμως συσταθέν δικαστήριο, ιδίως δε εκείνες που καθορίζουν την έννοια του δικαστηρίου όπως και τη σύνθεσή του, αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη. Η εξέταση του ζητήματος αν πληρούται η απαίτηση ότι ένα όργανο, με την εκάστοτε σύνθεσή του, συνιστά τέτοιο δικαστήριο είναι ιδίως αναγκαία για την εμπιστοσύνη την οποία πρέπει να εμπνέουν στους πολίτες τα δικαστήρια μιας δημοκρατικής κοινωνίας (πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Επανεξέταση Simpson κατά Συμβουλίου και ΗG κατά Επιτροπής, C-542/18 RX-II και C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, σκέψη 57).
- 168 Εξάλλου, από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προκύπτει ότι η φράση περί «νομίμως λειτουργούντος» δικαστηρίου κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ αφορά όχι μόνον τη νομική βάση της ίδιας της υπάρξεως του δικαστηρίου, αλλά και τη σύνθεση της έδρας σε κάθε υπόθεση. Με τη χρήση της φράσεως αυτής επιδιώκεται να αποτραπεί το ενδεχόμενο να αφεθεί η οργάνωση του δικαστικού συστήματος στη διακριτική ευχέρεια της εκτελεστικής εξουσίας και να διασφαλισθεί ότι ο τομέας αυτός θα διέπεται από νόμο. Επιπλέον, σε χώρες όπου το δίκαιο αποτυπώνεται σε κώδικες, η οργάνωση του δικαστικού συστήματος δεν μπορεί να καταλείπεται ούτε στη διακριτική ευχέρεια των δικαστικών αρχών, στοιχείο το οποίο δεν αποκλείει, πάντως, την αναγνώριση σε αυτές ορισμένης εξουσίας ερμηνείας της σχετικής εθνικής νομοθεσίας. Εξάλλου, η μεταβίβαση εξουσιών σε ζητήματα που άπτονται της δικαστικής οργάνωσης είναι αποδεκτή στον βαθμό που η

δυνατότητα αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο του εσωτερικού δικαίου του οικείου κράτους, περιλαμβανομένων των σχετικών διατάξεων του Συντάγματος (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση του ΕΔΔΑ της 28ης Απριλίου 2009, Savino κ.λπ. κατά Ιταλίας, CE:ECHR:2009:0428JUD001721405, §§ 94 και 95 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 169 Στην υπό κρίση υπόθεση, οι διατάξεις του άρθρου 110, παράγραφος 3, και του άρθρου 114, παράγραφος 7, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, κατά των οποίων βάλλει η Επιτροπή, δεν αφορούν την ίδια την ύπαρξη πειθαρχικών δικαστηρίων τα οποία καλούνται να αποφαινούνται επί των πειθαρχικών διαδικασιών που κινούνται κατά δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων, αλλά τις συνθήκες υπό τις οποίες ανατέθηκαν οι πειθαρχικές διαδικασίες κατά των δικαστών αυτών σε τέτοια πειθαρχικά δικαστήρια.
- 170 Συγκεκριμένα, η τρίτη αιτίαση της Επιτροπής δεν αφορά τις συνθήκες υπό τις οποίες συστάθηκαν τα πολωνικά πειθαρχικά δικαστήρια ή διορίζονται οι δικαστές που τα απαρτίζουν, αλλά τις συνθήκες υπό τις οποίες ορίζεται το πειθαρχικό δικαστήριο το οποίο, μεταξύ των πειθαρχικών δικαστηρίων που βρίσκονται στις διάφορες περιφέρειες δικαιοδοσίας που υφίστανται στην Πολωνία, θα κληθεί να αποφανθεί επί συγκεκριμένης πειθαρχικής διαδικασίας κατά δικαστή.
- 171 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει κρίνει, μεταξύ άλλων, ότι η απαίτηση περί νομίμως λειτουργούντος δικαστηρίου αποκλείει το ενδεχόμενο η εκ νέου ανάθεση μιας υποθέσεως σε δικαστήριο ευρισκόμενο σε διαφορετική εδαφική περιφέρεια δικαιοδοσίας να απόκειται στη διακριτική ευχέρεια συγκεκριμένης αρχής. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε, ειδικότερα, ότι το γεγονός ότι δεν έχουν διευκρινισθεί με την εφαρμοστέα ρύθμιση ούτε οι λόγοι για τους οποίους χωρεί τέτοια εκ νέου ανάθεση ούτε τα κριτήρια που πρέπει να τη διέπουν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μη δίδει εντύπωση ανεξαρτησίας και αμεροληψίας το δικαστήριο που ορίσθηκε βάσει της διακριτικής ευχέρειας αυτής και να μην παρέχεται ο απαιτούμενος βαθμός προβλεψιμότητας και βεβαιότητας ώστε να μπορεί να θεωρηθεί ότι το δικαστήριο αυτό «έχει συσταθεί νομίμως» (πρβλ. απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Ιανουαρίου 2016, Miracle Europe kft κατά Ουγγαρίας, CE:ECHR:2016:0112JUD005777413, §§ 58, 63 και 67).
- 172 Διαπιστώνεται εν προκειμένω ότι οι εθνικές διατάξεις τις οποίες αμφισβητεί η Επιτροπή στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτιάσεως παρέχουν στον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος τη διακριτική ευχέρεια να ορίζει το κατά τόπον αρμόδιο πειθαρχικό δικαστήριο για την εκδίκαση πειθαρχικής υποθέσεως που κινήθηκε κατά δικαστή των τακτικών δικαστηρίων, χωρίς να διευκρινίζονται στην εφαρμοστέα νομοθεσία τα κριτήρια βάσει των οποίων διενεργείται ο ορισμός αυτός.
- 173 Όπως όμως υποστήριξε η Επιτροπή, ελλείψει τέτοιων κριτηρίων, η ως άνω διακριτική ευχέρεια θα μπορούσε, μεταξύ άλλων, να χρησιμοποιηθεί προκειμένου ορισμένες υποθέσεις να ανατίθενται σε συγκεκριμένους δικαστές και όχι σε άλλους ή ακόμη προκειμένου να ασκηθεί πίεση στους δικαστές που ορίζονται με τον τρόπο αυτόν (πρβλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 12ης Ιανουαρίου 2016, Miracle Europe kft κατά Ουγγαρίας, CE:ECHR:2016:0112JUD005777413, § 58).
- 174 Εν προκειμένω, όπως επίσης υποστήριξε η Επιτροπή, ο κίνδυνος αυτός επιτείνεται από το γεγονός ότι το πρόσωπο που είναι επιφορτισμένο με τον ορισμό του κατά τόπον αρμόδιου πειθαρχικού δικαστηρίου δεν είναι άλλο από τον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος, δηλαδή του οργάνου το οποίο καλείται να επιληφθεί, σε δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας, των ένδικων μέσων που ασκούνται

κατά των αποφάσεων του εν λόγω πειθαρχικού δικαστηρίου και του οποίου δεν διασφαλίζονται η ανεξαρτησία και η αμεροληψία, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 80 έως 113 της παρούσας αποφάσεως.

- 175 Τέλος, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Δημοκρατία της Πολωνίας, το γεγονός και μόνον ότι οι δικαστές που καλούνται να αποφανθούν επί συγκεκριμένης πειθαρχικής διαδικασίας ορίζονται με κλήρωση δεν δύναται να αποτρέψει τον κίνδυνο που μνημονεύεται στη σκέψη 173 της παρούσας αποφάσεως, δεδομένου ότι η κλήρωση αυτή διενεργείται αποκλειστικώς μεταξύ των μελών του πειθαρχικού δικαστηρίου που ορίζει ο πρόεδρος του πειθαρχικού τμήματος.
- 176 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 110, παράγραφος 3, και το άρθρο 114, παράγραφος 7, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, καθόσον αναθέτουν στον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος τη διακριτική ευχέρεια να ορίζει το πειθαρχικό δικαστήριο για την εκδίκαση των πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών των τακτικών δικαστηρίων, ήτοι δικαστών που ενδέχεται να κληθούν να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης, δεν πληρούν την εκ του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ απαίτηση, κατά την οποία οι υποθέσεις αυτές πρέπει να μπορούν να εξετάζονται από δικαστήριο που «έχει συσταθεί νομίμως».
- 177 Επομένως, η σχετική αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή.

Επί της τέταρτης αιτιάσεως

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 178 Με την τέταρτη αιτίασή της, η οποία περιλαμβάνει δύο σκέλη, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι διατάξεις των άρθρων 112b, 113a και 115a, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων αντιβαίνουν στο άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθόσον δεν διασφαλίζουν ούτε την εντός εύλογης προθεσμίας εκδίκαση των πειθαρχικών υποθέσεων που αφορούν τους δικαστές των εν λόγω δικαστηρίων ούτε τα δικαιώματα άμυνας του κατηγορούμενου δικαστή.
- 179 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της αιτιάσεως, η Επιτροπή φρονεί ότι από το άρθρο 112b, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προκύπτει ότι ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να διορίσει υπεύθυνο πειθαρχικό διαδικασιών παρά τω Υπουργώ Δικαιοσύνης, αντικαθιστώντας τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών που επιλαμβανόταν μέχρι τότε της οικείας υποθέσεως, τούτο δε μάλιστα σε οποιοδήποτε στάδιο πειθαρχικής διαδικασίας, ακόμη και κατόπιν της αναθέσεως της υποθέσεως στο πειθαρχικό δικαστήριο ή κατά τη διάρκεια της εξετάσεως ενδίκου μέσου ασκηθέντος κατά της αποφάσεως του πειθαρχικού δικαστηρίου. Εξάλλου, κατά το άρθρο 112b, παράγραφος 5, του νόμου αυτού, σε περίπτωση κατά την οποία καταστεί απρόσβλητη απόφαση περί μη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας ή περί οριστικής περατώσεως πειθαρχικής διαδικασίας ή ακόμη και δικαστική απόφαση περατώνουσα μια τέτοια διαδικασία, δεν εμποδίζεται ο εκ νέου ορισμός υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης στην ίδια υπόθεση, με συνέπεια ο εν λόγω υπουργός να έχει τη δυνατότητα να διατηρεί διαρκώς σε ισχύ τις κατηγορίες που βαρύνουν δικαστή. Επομένως, δεν διασφαλίζεται η τήρηση εύλογης προθεσμίας.

- 180 Με το δεύτερο σκέλος της τέταρτης αιτιάσεώς της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας παραβιάζεται, αφενός, από το άρθρο 113a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, καθόσον η διάταξη αυτή προβλέπει ότι η διαδικασία ενώπιον του πειθαρχικού δικαστηρίου μπορεί να συνεχισθεί ακόμη και εάν δεν έχει διορισθεί συνήγορος υπερασπίσεως δικαστή μη δυνάμενου να μετάσχει στη διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου αυτού για λόγους υγείας ή μολονότι ο διορισθείς από τον εν λόγω δικαστή συνήγορος δεν έχει ακόμη αναλάβει την υπεράσπιση των συμφερόντων του δικαστή.
- 181 Αφετέρου, κατά την Επιτροπή, το άρθρο 115a, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, το οποίο προβλέπει ότι το πειθαρχικό δικαστήριο δύναται να συνεχίσει την εκδίκαση της υποθέσεως παρά τη δικαιολογημένη απουσία του κατηγορουμένου δικαστή ή του συνηγόρου του, αντιβαίνει στην αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, η οποία συνιστά ένα από τα ουσιώδη στοιχεία των δικαιωμάτων άμυνας. Συναφώς, στερείται σημασίας το γεγονός ότι με την εν λόγω διάταξη διευκρινίζεται ότι η συνέχιση της διαδικασίας χωρεί μόνον εφόσον τούτο δεν αντιβαίνει στην προσηκουσα διεξαγωγή της, δεδομένου ότι η έννοια αυτή δεν μπορεί να εξομοιωθεί με τη συνεκτίμηση των εννόμων συμφερόντων του κατηγορουμένου δικαστή. Το αυτό ισχύει και για το γεγονός ότι το άρθρο 115, παράγραφοι 2 και 4, του νόμου αυτού προβλέπει ότι, ταυτόχρονα με την κοινοποίηση της κλητεύσεως, το πειθαρχικό δικαστήριο καλεί τον κατηγορούμενο δικαστή να υποβάλει εγγράφως διευκρινίσεις και όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, δεδομένου ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιτάσσει, πράγματι, και τη δυνατότητα του δικαστή να μετάσχει στη διαδικασία όταν το πειθαρχικό δικαστήριο εξετάζει το παραδεκτό και την αποδεικτική αξία των αποδεικτικών στοιχείων.
- 182 Με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι, ενώ, με το πρώτο σκέλος της αιτιάσεως που διατυπώνεται με τα αιτήματα του δικογράφου της προσφυγής, η Επιτροπή αμφισβητεί την ίδια την πρόβλεψη περί συστάσεως θέσεως υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης και το άρθρο 112b του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων στο σύνολό του, το θεσμικό όργανο δεν διευκρίνισε τους λόγους για τους οποίους ο διορισμός τέτοιου υπευθύνου αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης, αλλά στην πραγματικότητα αρκέσθηκε να αμφισβητήσει την παράγραφο 5, δεύτερη περίοδος, του εν λόγω άρθρου 112b.
- 183 Όσον αφορά το άρθρο 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, η καθής ισχυρίζεται ότι τα επιχειρήματα της Επιτροπής δεν αφορούν το νομοθετικό περιεχόμενο της διατάξεως αυτής, αλλά μόνον το ενδεχόμενο ο Υπουργός Δικαιοσύνης, παρά την ύπαρξη απρόσβλητης αποφάσεως επί πειθαρχικής υποθέσεως, να επιχειρήσει να χρησιμοποιήσει τη διάταξη αυτή για να διατηρεί επ' αόριστον σε ισχύ τις ίδιες κατηγορίες εις βάρος δικαστή. Η Επιτροπή, όμως, κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, αρκέσθηκε σε μια αμιγώς υποθετική ερμηνεία της εν λόγω εθνικής διατάξεως, η οποία ουδέποτε έχει επαληθευθεί στην πράξη και είναι αντίθετη προς το ισχύον εθνικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, το άρθρο 112b, παράγραφος 5, πρώτη περίοδος, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ορίζει ότι η θητεία του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης λήγει ως προς τις τρεις εξεταζόμενες περιπτώσεις και ότι η λήξη της θητείας αυτής έχει οριστικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι η αρχή *ne bis in idem*, η οποία απορρέει από το άρθρο 17, παράγραφος 1, σημείο 7, του κώδικα ποινικής δικονομίας, διάταξη που έχει εφαρμογή, *mutatis mutandis*, στις πειθαρχικές διαδικασίες, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 128 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, αντιτίθεται στο ενδεχόμενο ασκήσεως νέας πειθαρχικής διώξεως στην ίδια υπόθεση.
- 184 Κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, δεν υφίσταται, εξάλλου, καμία σχέση μεταξύ της χρονικής διάρκειας της διαδικασίας και του γεγονότος ότι η διαδικασία αυτή κινείται από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών ή από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού

Δικαιοσύνης, δεδομένου ότι η παρέμβαση του τελευταίου ουδόλως επηρεάζει τη διεξαγωγή της διαδικασίας ως προς τις ήδη διενεργηθείσες πράξεις ή τις δεσμευτικές δικονομικές προθεσμίες που εφαρμόζονται αδιακρίτως, αναλόγως του αν η διαδικασία διεξάγεται από τον ένα ή τον άλλο εκ των υπευθύνων αυτών.

- 185 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της τέταρτης αιτιάσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι το άρθρο 113a του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων έχει ως αποκλειστικό σκοπό να διασφαλίσει την αποτελεσματική διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας, αποκλείοντας κάθε κώλυμα κατά το στάδιο της εξέτασεως της διαφοράς από το πειθαρχικό δικαστήριο.
- 186 Όσον αφορά το άρθρο 115a, παράγραφος 3, του νόμου αυτού, η προϋπόθεση περί προσήκουσας διεξαγωγής της πειθαρχικής διαδικασίας εξετάζεται, κατά την καθής, από ανεξάρτητο δικαστήριο το οποίο εκτιμά αν από τη διερεύνηση του συνόλου των πραγματικών περιστατικών, τόσο επιβαρυντικών όσο και απαλλακτικών για τον κατηγορούμενο δικαστή, προκύπτει ότι μπορεί να κινηθεί η διαδικασία ερήμην του δικαστή ή του συνηγόρου του. Κατά τα λοιπά, το δικαίωμα ακροάσεως του οικείου δικαστή διασφαλίζεται ήδη από το στάδιο της διαδικασίας που διενεργείται από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών ή από τον υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης, όπως προκύπτει από το άρθρο 114 του εν λόγω νόμου, καθόσον οι υπεύθυνοι αυτοί μπορούν, καταρχάς, να ζητήσουν από τον εν λόγω δικαστή να υποβάλει γραπτή δήλωση σχετικά με το αντικείμενο της έρευνας, εν συνεχεία δε πρέπει να τον καλέσουν, κατά την επίδοση των πειθαρχικών κατηγοριών, να παράσχει εγγράφως διευκρινίσεις και να προσκομίσει όλα τα αποδεικτικά στοιχεία, δύναται δε, εν τέλει, να προβούν σε ακρόαση του εν λόγω δικαστή, προκειμένου να ακούσουν τις εξηγήσεις του, ή ακόμη και να υποχρεωθούν να τον ακούσουν, εφόσον ο ενδιαφερόμενος υποβάλει σχετικό αίτημα. Εξάλλου, οσάκις το πειθαρχικό δικαστήριο καλεί τους διαδίκους σε επ' ακροατηρίου συζήτηση, οφείλει, σύμφωνα με το άρθρο 115 του ίδιου νόμου, να ζητήσει από αυτούς να προσκομίσουν τα αποδεικτικά στοιχεία και ειδικώς από τον κατηγορούμενο δικαστή να παράσχει γραπτές διευκρινίσεις.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 187 Όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 164 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ επιτάσσει οι κανόνες που διέπουν το πειθαρχικό καθεστώς που ισχύει για τους δικαστές οι οποίοι ενδέχεται να κληθούν να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης να προβλέπουν διαδικασία διασφαλίζουσα πλήρως τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη.
- 188 Επισημαίνεται, ευθύς εξ αρχής, ότι από την εξέταση και την αποδοχή της πρώτης, της δεύτερης και της τρίτης αιτιάσεως της Επιτροπής προκύπτει ότι, αντιθέτως προς τις απαιτήσεις εκ του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, το πειθαρχικό καθεστώς που ισχύει για τους δικαστές των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων έχει ως χαρακτηριστικό γνώρισμα, μεταξύ άλλων, ότι τα δικαστήρια που εμπλέκονται στην πειθαρχική διαδικασία δεν πληρούν την απαίτηση περί ανεξαρτησίας και αμεροληψίας ή την απαίτηση περί νομίμως συσταθέντος δικαστηρίου, καθώς και ότι η πολωνική νομοθεσία δεν ορίζει κατά τρόπο αρκούντως σαφή και ακριβή τις συμπεριφορές που συνιστούν πειθαρχικό παράπτωμα. Η τέταρτη αιτίαση πρέπει να εξετασθεί λαμβανομένου ιδίως υπόψη του νομοθετικού πλαισίου στο οποίο εντάσσονται οι εθνικές διατάξεις τις οποίες επικρίνει η Επιτροπή με την τέταρτη αιτίασή της.
- 189 Το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη ορίζει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως και ότι κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα

να συμβουλευέται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και την εκπροσώπησή του. Εξάλλου, κατά το άρθρο 48, παράγραφος 2, του Χάρτη, διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπερασπίσεως σε κάθε κατηγορούμενο.

- 190 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τη σκέψη 165 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο οφείλει να ερμηνεύει το άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, και το άρθρο 48 του Χάρτη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται επίπεδο προστασίας σύμφωνα με εκείνο που κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, όπως ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
- 191 Όσον αφορά το πρώτο σκέλος της τέταρτης αιτιάσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι το δικαίωμα των προσώπων να δικαστεί η υπόθεσή τους εντός εύλογης προθεσμίας συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ και, όπως υπομνήσθηκε ανωτέρω, στο άρθρο 47, δεύτερο εδάφιο, του Χάρτη όσον αφορά τη δικαστική διαδικασία (πρβλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2018, Kolev κ.λπ., C-612/15, EU:C:2018:392, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 192 Εντούτοις, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν προβάλλει προσβολή του δικαιώματος προσώπου να εκδικασθεί η υπόθεσή του εντός εύλογης προθεσμίας σε συγκεκριμένη περίπτωση, δηλαδή προσβολή εμπίπτουσα, μεταξύ άλλων, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 47 του Χάρτη, αλλά προσάπτει στη Δημοκρατία της Πολωνίας ότι παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, για τον λόγο ότι, κατ' ουσίαν, οι εθνικές διατάξεις κατά των οποίων βάλλει το εν λόγω θεσμικό όργανο έχουν διαμορφωθεί κατά τέτοιον τρόπον ώστε να μην είναι δυνατό να διασφαλίζεται πλήρως το συγκεκριμένο δικαίωμα όσον αφορά τις πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος των δικαστών των τακτικών δικαστηρίων.
- 193 Συναφώς, από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι, προκειμένου να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία των δικαστών που ενδέχεται να κληθούν να ερμηνεύσουν και να εφαρμόσουν το δίκαιο της Ένωσης και προκειμένου να αποτραπεί κάθε κίνδυνος χρήσεως του ισχύοντος για τους δικαστές πειθαρχικού καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεών τους, οι εθνικοί κανόνες οι οποίοι διέπουν τις πειθαρχικές διαδικασίες σχετικά με τους δικαστές αυτούς πρέπει να έχουν διαμορφωθεί με τέτοιον τρόπο ώστε να μην εμποδίζουν τη δυνατότητα εκδικάσεως της υποθέσεως των οικείων δικαστών εντός εύλογης προθεσμίας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Asociația «Forumul judecătorilor din România» κ.λπ., σκέψη 221).
- 194 Διαπιστώνεται ευθύς εξ αρχής ότι, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρημάτων που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη του πρώτου σκέλους της τέταρτης αιτιάσεώς της, δεν προκύπτει συναφώς για ποιον λόγο απλώς και μόνον το γεγονός που μνημονεύεται στο τμήμα του δικογράφου της προσφυγής όπου παρατίθενται τα αιτήματα της προσφεύγουσας, ότι με το άρθρο 112b του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, θεωρούμενο στο σύνολό του, «[απονέμεται] στον Υπουργό Δικαιοσύνης [η] εξουσία διορισμού υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης», θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια την κατά σύστημα υπέρβαση της εύλογης προθεσμίας στις πειθαρχικές διαδικασίες κατά δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων και να παρεμποδίζει, επομένως, την εκδίκαση των υποθέσεών τους εντός τέτοιας προθεσμίας.
- 195 Αντιθέτως, από τα εν λόγω επιχειρήματα προκύπτει ότι οι επικρίσεις που διατυπώνει στο πλαίσιο αυτό η Επιτροπή αφορούν συγκεκριμένα την ειδική διάταξη του άρθρου 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων.

- 196 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι από το ίδιο το γράμμα του άρθρου 112b, παράγραφος 5, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προκύπτει ότι, στις περιπτώσεις τις οποίες αφορά η πρώτη περίοδος της διατάξεως αυτής και στις οποίες παύουν να ασκούνται τα καθήκοντα του υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών του Υπουργού Δικαιοσύνης, συγκεκριμένα δε σε περίπτωση εκδόσεως αμετάκλητης δικαστικής αποφάσεως περί μη κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας ή περί περατώσεως πειθαρχικής διαδικασίας, η ύπαρξη των αποφάσεων αυτών δεν εμποδίζει τον Υπουργό Δικαιοσύνης να ορίσει εκ νέου τον εν λόγω υπεύθυνο πειθαρχικών διαδικασιών στην ίδια υπόθεση.
- 197 Μια τέτοια διάταξη, όμως, από τη σαφή διατύπωση της οποίας προκύπτει ότι, μετά τη διεξαγωγή έρευνας και πειθαρχικής διαδικασίας κατά δικαστή, οι οποίες περατώθηκαν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, είναι δυνατή η διεξαγωγή τέτοιων ερευνών και η κίνηση τέτοιων διαδικασιών κατά του εν λόγω δικαστή στο πλαίσιο της ίδιας υποθέσεως, κατά τρόπον ώστε ο δικαστής αυτός να εξακολουθεί να τελεί υπό τη δυνητική απειλή τέτοιας έρευνας και διαδικασίας, παρά την έκδοση απρόσβλητης δικαστικής αποφάσεως, δύναται, ως εκ της φύσεώς της, να εμποδίσει την εκδίκαση της υποθέσεως του συγκεκριμένου δικαστή εντός εύλογης προθεσμίας.
- 198 Το επιχείρημα της Δημοκρατίας της Πολωνίας ότι η ύπαρξη άλλων θεμελιωδών αρχών, όπως η αρχή *ne bis in idem*, αντιτίθενται στη διεξαγωγή τέτοιων ερευνών και στην κίνηση τέτοιων διαδικασιών μετά την έκδοση απρόσβλητης δικαστικής αποφάσεως, δεν αναιρεί τη διαπίστωση αυτή.
- 199 Πράγματι, αφενός, το άρθρο 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ενδέχεται, λόγω του γράμματός του, να μην είναι συμβατό με άλλες θεμελιώδεις αρχές, πέραν αυτής την οποία επικαλέσθηκε η Επιτροπή προς στήριξη του πρώτου σκέλους της τέταρτης αιτιάσεώς της, τούτο όμως δεν αποκλείει σε καμία περίπτωση το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει η Δημοκρατία της Πολωνίας λόγω παραβιάσεως της αρχής αυτής.
- 200 Αφετέρου, η ως άνω περίπτωση δεν δύναται να κλονίσει το συμπέρασμα ότι απλώς και μόνον η ύπαρξη εθνικής διατάξεως με τέτοια διατύπωση μπορεί να αποτελέσει, έναντι των οικείων δικαστών, την απειλή για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 197 της παρούσας αποφάσεως και να προκαλέσει, με τον τρόπο αυτό, κίνδυνο χρήσεως του πειθαρχικού καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων που καλούνται να εκδώσουν οι συγκεκριμένοι δικαστές.
- 201 Ομοίως, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν έκανε λόγο για καμία συγκεκριμένη περίπτωση στην οποία το άρθρο 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων έτυχε εφαρμογής, ενώ υφίστατο αμετάκλητη απόφαση, όπως είναι αυτές που διαλαμβάνονται στην πρώτη περίοδο του εν λόγω άρθρου 112b, παράγραφος 5, ουδόλως ασκεί επιρροή στην εκτίμηση του βασίμου της προσαπτομένης παραβάσεως, η οποία αφορά την ίδια τη θέσπιση της επίμαχης εθνικής διατάξεως και την προσβολή της ανεξαρτησίας των δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων η οποία θα μπορούσε να ανακύψει λόγω αυτής.
- 202 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, καθόσον θίγει την ανεξαρτησία των δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων, μη διασφαλίζοντας ότι η υπόθεσή τους σε

περιπτώσεις πειθαρχικών διώξεων μπορεί να εκδικασθεί εντός εύλογης προθεσμίας, δεν πληροί τις απαιτήσεις εκ του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ. Κατά συνέπεια, η τέταρτη αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή κατά το πρώτο σκέλος της όσον αφορά την εν λόγω εθνική διάταξη.

- 203 Όσον αφορά το δεύτερο σκέλος της ίδιας αιτιάσεως, υπενθυμίζεται, καταρχάς, ότι η θεμελιώδης αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων, η οποία επιβεβαιώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, και η έννοια της «δίκαιης δίκης» κατά το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ αποτελούνται από διάφορα στοιχεία, στα οποία καταλέγονται, μεταξύ άλλων, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας και το δικαίωμα λήψεως νομικών συμβουλών, άμυνας και εκπροσωπήσεως (πρβλ. αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* κ.λπ., C-305/05, EU:C:2007:383, σκέψη 31, και της 26ης Ιουλίου 2017, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 204 Ομοίως, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας συνιστά, σε κάθε διαδικασία δυνάμενη να έχει ως αποτέλεσμα την επιβολή κυρώσεων, θεμελιώδη αρχή του δικαίου της Ένωσης η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 48, παράγραφος 2, του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, *Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής* κ.λπ., C-550/07 P, EU:C:2010:512, σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 205 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι το δικαίωμα ακροάσεως σε κάθε διαδικασία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας που κατοχυρώνονται με τα άρθρα 47 και 48 του Χάρτη (πρβλ. απόφαση της 3ης Ιουλίου 2014, *Kamino International Logistics και Datema Hellmann Worldwide Logistics*, C-129/13 και C-130/13, EU:C:2014:2041, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και σκέψη 29) και ότι το δικαίωμα αυτό εγγυάται σε όλους τη δυνατότητα να καθιστούν γνωστή, λυσιτελώς και ουσιαστικώς, την άποψή τους κατά τη διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, σκέψη 34).
- 206 Όσον αφορά το δικαίωμα προσβάσεως σε δικηγόρο, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι αυτός πρέπει, επιπλέον, να είναι πράγματι σε θέση να εκπληρώσει προσηκόντως την αποστολή του παροχής συμβουλών, υπερασπίσεως και εκπροσωπήσεως του εντολέα του, άλλως ο τελευταίος θα στερούνταν τα δικαιώματα που του παρέχονται βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιουνίου 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone* κ.λπ., C-305/05, EU:C:2007:383, σκέψη 32).
- 207 Τέλος, μολοντί, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, περιλαμβανομένου του δικαιώματος ακροάσεως, δεν συνιστούν απόλυτα προνόμια, αλλά επιδέχονται περιορισμούς, υπό τον όρο ότι αυτοί ανταποκρίνονται πράγματι σε σκοπούς γενικού συμφέροντος την επίτευξη των οποίων επιδιώκει το οικείο μέτρο και δεν συνιστούν, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού, υπέρμετρη και αφόρητη επέμβαση που θίγει την ίδια την ουσία των κατ' αυτόν τον τρόπο κατοχυρούμενων δικαιωμάτων (απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, *Sacko*, C-348/16, EU:C:2017:591, σκέψη 38 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 208 Εν προκειμένω, αφενός, από το άρθρο 113α του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 113, παράγραφοι 2 και 3, του νόμου αυτού, προκύπτει ότι, σε περίπτωση που ο κατηγορούμενος δικαστής αδυνατεί να μετάσχει στην ενώπιον του πειθαρχικού δικαστηρίου διαδικασία για λόγους υγείας, το δε πειθαρχικό δικαστήριο ή ο πρόεδρός του διορίζουν, κατόπιν αιτήσεως του δικαστή αυτού ή αυτεπαγγέλτως, νομικό

σύμβουλο για την προάσπιση των συμφερόντων του εν λόγω δικαστή, οι πράξεις που συνδέονται με τον διορισμό και την ανάληψη καθηκόντων υπερασπίσεως δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα ως προς τη διεξαγωγή της διαδικασίας.

- 209 Αφετέρου, το άρθρο 115a, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων προβλέπει ότι το πειθαρχικό δικαστήριο δύναται να συνεχίσει την εκδίκαση της υποθέσεως ακόμη και σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας του κατηγορουμένου δικαστή ή του συνηγόρου υπερασπίσεώς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς την προσήκουσα διεξαγωγή της πειθαρχικής διαδικασίας.
- 210 Επιβάλλεται, συναφώς, η διαπίστωση ότι τέτοιοι δικονομικοί κανόνες δύνανται να περιορίζουν τα δικαιώματα των δικαστών κατά των οποίων κινείται πειθαρχική διαδικασία να τυγχάνουν ουσιαστικής ακροάσεως και αποτελεσματικής υπερασπίσεως ενώπιον του πειθαρχικού δικαστηρίου. Πράγματι, οι εν λόγω κανόνες δεν δύνανται να διασφαλίσουν ότι, σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας του οικείου δικαστή ή του συνηγόρου του κατά την ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου διαδικασία, ο δικαστής αυτός θα είναι πάντοτε σε θέση να καταστήσει γνωστή, λυσιτελώς και αποτελεσματικώς, την άποψή του, ενδεχομένως μέσω της συνδρομής δικηγόρου ο οποίος θα έχει ο ίδιος πραγματική δυνατότητα υπερασπίσεως του δικαστή.
- 211 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Δημοκρατία της Πολωνίας, η εγγύηση αυτή δεν απορρέει ούτε από το γεγονός ότι το άρθρο 115a, παράγραφος 3, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων διευκρινίζει ότι το πειθαρχικό δικαστήριο συνεχίζει την εκδίκαση της υποθέσεως μόνον εφόσον τούτο δεν είναι αντίθετο προς την προσήκουσα διεξαγωγή της διαδικασίας ούτε από το γεγονός ότι το άρθρο 115 του ίδιου νόμου προβλέπει ότι, με την κοινοποίηση της κλητεύσεως, το πειθαρχικό δικαστήριο καλεί τον κατηγορούμενο δικαστή να υποβάλει εγγράφως διευκρινίσεις και όλα τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία ο ίδιος θεωρεί σκόπιμο να προσκομίσει.
- 212 Πράγματι, όπως επισημαίνει η Επιτροπή με το δικόγραφο της προσφυγής της, οι εν λόγω διατάξεις δεν δύνανται να διασφαλίσουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας του οικείου δικαστή κατά τη διαδικασία ενώπιον του πειθαρχικού δικαστηρίου.
- 213 Οσάκις, μάλιστα, εντάσσονται, όπως εν προκειμένω, στο πλαίσιο πειθαρχικού καθεστώτος το οποίο ενέχει τις πλημμέλειες που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 188 της παρούσας αποφάσεως, εθνικοί δικονομικοί κανόνες, όπως αυτοί που αποτελούν το αντικείμενο του δευτέρου σκέλους της υπό κρίση αιτιάσεως, ενδέχεται να επιτείνουν περαιτέρω τον κίνδυνο χρήσεως του ισχύοντος για τους ασκούντες δικαιοδοτικά καθήκοντα πειθαρχικού καθεστώτος ως συστήματος πολιτικού ελέγχου του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων. Πράγματι, στους οικείους δικαστές ενδέχεται να προκληθεί ο φόβος ότι, εάν αποφανθούν κατά συγκεκριμένο τρόπο στις υποθέσεις των οποίων έχουν επιληφθεί, θα κινηθεί εις βάρος τους πειθαρχική διαδικασία μη παρέχουσα, κατά τα προεκτεθέντα, τα κατάλληλα εχέγγυα προκειμένου να πληρούνται οι απαιτήσεις περί δίκαιης δίκης, ιδίως δε η απαίτηση που συνδέεται με τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας. Οι περιορισμοί των δικαιωμάτων άμυνας που οφείλονται στους εν λόγω δικονομικούς κανόνες θίγουν, επομένως, την ανεξαρτησία των δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων και, ως εκ τούτου, δεν πληρούν τις απαιτήσεις που απορρέουν από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.
- 214 Υπό τις συνθήκες αυτές, η τέταρτη αιτίαση πρέπει να γίνει δεκτή και ως προς το δεύτερο σκέλος της και, ως εκ τούτου, στο σύνολό της.

Επί της πέμπτης αιτιάσεως, η οποία αφορά παράβαση του άρθρου 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ

– Επιχειρήματα των διαδίκων

- 215 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, όπως καταδεικνύουν οι συγκεκριμένες περιπτώσεις εφαρμογής τις οποίες μνημόνευσε στο πλαίσιο της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξε προς στήριξη της πρώτης αιτιάσεώς της, οι διατάξεις του άρθρου 107, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και του άρθρου 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου δύνανται να εκθέσουν δικαστή στον κίνδυνο πειθαρχικών διώξεων λόγω της εκδόσεως αποφάσεως περί υποβολής στο Δικαστήριο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, κάτι το οποίο αντιβαίνει στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ.
- 216 Συγκεκριμένα, η δυνατότητα διενέργειας ερευνών και διεξαγωγής πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων, επειδή αυτοί υπέβαλαν στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, θίγει, κατά την προσφεύγουσα, την ευχέρεια η οποία τους παρέχεται βάσει της ως άνω διατάξεως του δικαίου της Ένωσης να υποβάλουν στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα και δύναται να τους αποτρέψει από τη χρήση της ευχέρειας αυτής, προκειμένου οι δικαστές να μην εκτεθούν στον κίνδυνο πειθαρχικών κυρώσεων. Ως εκ τούτου, θίγεται η ανεξαρτησία των εν λόγω εθνικών δικαστηρίων, μολονότι η ανεξαρτησία αυτή είναι ουσιώδης για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των εν λόγω εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου στο πλαίσιο του μηχανισμού προδικαστικής παραπομπής.
- 217 Με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη ότι το άρθρο 114 του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων διακρίνει σαφώς δύο στάδια διαδικασίας, ήτοι, αφενός, την έρευνα, η οποία κινείται και διενεργείται προκειμένου να διαπιστωθεί η ενδεχόμενη ύπαρξη πειθαρχικού παραπτώματος και να ταυτοποιηθεί ο αυτουργός του χωρίς να στρέφεται κατά συγκεκριμένου προσώπου, και, αφετέρου, την πειθαρχική διαδικασία, η οποία κινείται μόνον εφόσον τα πορίσματα της έρευνας δικαιολογούν κάτι τέτοιο. Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, όμως, τις οποίες επικαλείται η Επιτροπή, δεν κινήθηκαν πειθαρχικές διαδικασίες κατά των δικαστών οι οποίοι είχαν υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, αλλά απλώς διενεργήθηκαν έρευνες, οι οποίες άλλωστε περατώθηκαν εν τω μεταξύ.
- 218 Η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι η πρώτη έρευνα αφορούσε υπόνοιες περί πειθαρχικών παραπτωμάτων βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων, στα οποία φέρεται να υπέπεσαν ορισμένοι δικαστές λόγω του ότι άσκησαν αθέμιτα επιρροή στους προέδρους των δικαστικών σχηματισμών που υπέβαλαν αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο. Η πρώτη αυτή έρευνα περατώθηκε μετά από καταθέσεις δύο εκ των οικείων δικαστών, οι οποίοι δεν επιβεβαίωσαν ότι τους ασκήθηκαν πιέσεις. Όσον αφορά τη δεύτερη έρευνα, αυτή αφορούσε την υπόνοια ότι οι εν λόγω δικαστές είχαν προσβάλει την αξιοπρέπεια του λειτουργήματός τους κατόπιν της εκδόσεως αποφάσεων περί προδικαστικής παραπομπής, των οποίων το σκεπτικό ήταν κατ' ουσίαν πανομοιότυπο, καθώς και το ενδεχόμενο τουλάχιστον ένας από τους μνημονευόμενους δικαστές να προέβη σε ψευδή κατάθεση, καθόσον διαβεβαίωσε ότι είχε συντάξει ο ίδιος την απόφασή του περί παραπομπής. Η εν λόγω έρευνα αφορούσε επίσης το ζήτημα αν η επ' αόριστον διακοπή μιας σύνθετης και ιδιαιτέρως σημαντικής ποινικής διαδικασίας λόγω τέτοιας προδικαστικής παραπομπής, ενδεχομένως κατά παράβαση του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, μπορεί να συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα του οικείου δικαστή. Ωστόσο,

και η δεύτερη έρευνα περατώθηκε, δεδομένου ότι από την ανάλυση των αποδεικτικών στοιχείων, περιλαμβανομένων των καταθέσεων των οικείων δικαστών, δεν κατέστη δυνατό να διαπιστωθεί ότι αυτοί υπέπεσαν σε τέτοια παραπτώματα.

- 219 Κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, οι έρευνες αυτές, δεδομένου ότι διενεργούνται κατ' εξαίρεση και δεν έχουν κατ' ανάγκην ως αποτέλεσμα την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας, δεν θίγουν την ανεξαρτησία των δικαστών, διότι δεν αποσκοπούν να αμφισβητήσουν το κύρος των αποφάσεων που εξέδωσαν οι συγκεκριμένοι δικαστές, αλλά να καταδείξουν ενδεχόμενες πρόδηλες και κατάφωρες παραβάσεις των υποχρεώσεών τους, όπως υποστήριξε το εν λόγω κράτος μέλος στο πλαίσιο της εκ μέρους του αντικρούσεως της πρώτης αιτιάσεως της Επιτροπής. Επομένως, κατά την καθής, το πειθαρχικό καθεστώς που αμφισβητείται στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής δεν είχε καμία επίπτωση επί της αποτελεσματικής ασκήσεως, εκ μέρους των οικείων δικαστηρίων, της εξουσίας τους να υποβάλλουν στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ούτε επί της ευχέρειάς τους να υποβάλλουν στο μέλλον αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως.
- 220 Επιπλέον, κατά τη Δημοκρατία της Πολωνίας, απλώς και μόνον η εκ μέρους υπευθύνου πειθαρχικών διαδικασιών διατύπωση αιτιάσεων ή εξέταση συγκεκριμένης περιπτώσεως δεν δύναται, ελλείψει δικαστικής αποφάσεως που να επιβεβαιώνει την ερμηνεία αυτή, να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι απλώς και μόνον η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο μπορεί να συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα. Συγκεκριμένα, ούτε από το γράμμα του άρθρου 107, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων ούτε από την πάγια ερμηνεία της διατάξεως αυτής, την οποία μνημόνευσε η Δημοκρατία της Πολωνίας στο πλαίσιο της εκ μέρους της αντικρούσεως της πρώτης αιτιάσεως, στοιχειοθετείται η πειθαρχική ευθύνη δικαστή για τον λόγο αυτόν και μόνον.
- 221 Κατά τα πέντε κράτη μέλη που παρενέβησαν υπέρ της Επιτροπής, τόσο από τον τρόπο ερμηνείας και εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων όσο και από τα γεγονότα που περιήλθαν σε γνώση του Δικαστηρίου από τα αιτούντα δικαστήρια στο πλαίσιο των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, *Miasto Łowicz και Prokurator Generalny* (C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234), και από τα όσα συνάγονται από την ίδια απόφαση προκύπτει ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη το άρθρο 267 ΣΛΕΕ. Μικρή σημασία έχει, συναφώς, το γεγονός ότι οι σχετικές έρευνες περατώθηκαν χωρίς να κινηθούν ένδικες διαδικασίες κατά των οικείων δικαστών, διότι το αποτρεπτικό αποτέλεσμα εκ του κινδύνου να κινηθεί εις βάρος τους τέτοια διαδικασία μπορεί να επηρεάσει την απόφαση των δικαστών ως προς την ανάγκη υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο στο πλαίσιο συγκεκριμένης υποθέσεως.

– *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

- 222 Πρέπει να υπομνησθεί εκ προοιμίου ότι ακρογωνιαίο λίθο του δικαιοδοτικού συστήματος που καθιερώνεται με τις Συνθήκες αποτελεί η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία, καθιερώνοντας τον διάλογο σε επίπεδο δικαιοδοτικών οργάνων μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, καθιστώντας, επομένως, δυνατή τη διασφάλιση της συνοχής, της πλήρους αποτελεσματικότητάς του και της αυτονομίας του, καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες (γνωμοδότηση 2/13, της 18ης Δεκεμβρίου 2014, EU:C:2014:2454, σκέψη 176 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 223 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 267 ΣΛΕΕ παρέχει στα εθνικά δικαστήρια ευρύτατη ευχέρεια να απευθύνονται στο Δικαστήριο όταν θεωρούν ότι η υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν τους εγείρει ζητήματα ερμηνείας ή κύρους διατάξεων του δικαίου της Ένωσης τα οποία είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς που έχει υποβληθεί στην κρίση τους (αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2010, Elchinov, C-173/09, EU:C:2010:581, σκέψη 26, και Α. Β. κ.λπ., σκέψη 91 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 224 Εξάλλου, προκειμένου περί δικαιοδοτικού οργάνου του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, κατά την έννοια του άρθρου 267, τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η ευχέρεια αυτή μετατρέπεται μάλιστα σε υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής στο Δικαστήριο, υπό την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που αναγνωρίζει η νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψη 92 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 225 Όπως προκύπτει από πάγια, επίσης, νομολογία, ένας κανόνας του εθνικού δικαίου δεν μπορεί να εμποδίζει εθνικό δικαστήριο να κάνει χρήση της ευχέρειας αυτής ή να συμμορφώνεται προς την εν λόγω υποχρέωση, οι οποίες είναι, πράγματι, συμβατές με το σύστημα συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, και με τα καθήκοντα του επιφορτισμένου με την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης δικαστή, τα οποία αναθέτει η εν λόγω διάταξη στα εθνικά δικαστήρια (απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψη 93 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 226 Επιπλέον, εθνικός κανόνας ο οποίος ενδέχεται, μεταξύ άλλων, να έχει ως συνέπεια ότι ένας εθνικός δικαστής θα προτιμήσει να μην υποβάλει προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο θίγει τα προνόμια τα οποία αναγνωρίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο στα εθνικά δικαστήρια βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ και, κατά συνέπεια, την αποτελεσματικότητα του συστήματος αυτού συνεργασίας (πρβλ. απόφαση Α. Β. κ.λπ., σκέψη 94 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 227 Επομένως, δεν επιτρέπονται εθνικές διατάξεις οι οποίες ενδέχεται να εκθέτουν τους εθνικούς δικαστές σε κίνδυνο πειθαρχικών διαδικασιών λόγω του ότι υπέβαλαν στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως. Πράγματι, απλώς και μόνον το ενδεχόμενο ασκήσεως πειθαρχικής διώξεως λόγω της υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ή της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου να εμμένει στην παραπομπή αυτή μετά την υποβολή της δύναται να θίξει την εκ μέρους των οικείων εθνικών δικαστών αποτελεσματική άσκηση της ευχέρειας και των καθηκόντων που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 225 της παρούσας αποφάσεως (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny, C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 58).
- 228 Η προστασία των δικαστών αυτών έναντι του κινδύνου πειθαρχικών διαδικασιών ή κυρώσεων επειδή άσκησαν την εμπίπτουσα στην αποκλειστική αρμοδιότητά τους ευχέρεια υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο αποτελεί, εξάλλου, εγγύηση συμφυή με την ανεξαρτησία τους, η οποία είναι ειδικότερα κεφαλαιώδους σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος δικαστικής συνεργασίας το οποίο ενσαρκώνει ο μηχανισμός προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ (απόφαση της 26ης Μαρτίου 2020, Miasto Łowicz και Prokurator Generalny, C-558/18 και C-563/18, EU:C:2020:234, σκέψη 59 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 229 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι ήδη από την εξέταση βάσει της οποίας το Δικαστήριο δέχθηκε την πρώτη αιτίαση της Επιτροπής προκύπτει ότι οι ορισμοί του πειθαρχικού παραπτώματος που περιέχουν οι διατάξεις του άρθρου 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και του άρθρου 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του

Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν πληρούν τις απαιτήσεις εκ του άρθρου 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, καθόσον ενέχουν τον κίνδυνο χρήσεως του επίμαχου πειθαρχικού καθεστώτος με σκοπό την άσκηση πιέσεων στους δικαστές των πολωνικών τακτικών δικαστηρίων και την αποθάρρυνση των δικαστών αυτών, στοιχεία δυνάμενα να επηρεάσουν το περιεχόμενο των δικαστικών αποφάσεων τις οποίες καλούνται να εκδώσουν οι συγκεκριμένοι δικαστές.

- 230 Ο κίνδυνος αυτός, όμως, αφορά και τις αποφάσεις με τις οποίες εθνικό δικαστήριο επιλέγει να ασκήσει την ευχέρεια που του παρέχει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ή, ενδεχομένως, να συμμορφωθεί προς την υποχρέωσή του να προβεί σε τέτοια προδικαστική παραπομπή δυνάμει της ίδιας διατάξεως.
- 231 Πράγματι, όπως καταδεικνύεται από τα παραδείγματα που επισήμανε η Επιτροπή και για τα οποία γίνεται λόγος, μεταξύ άλλων, στις σκέψεις 117, 118 και 125 της παρούσας αποφάσεως, η πρακτική που ακολούθησε ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών επιβεβαιώνει ότι ο κίνδυνος αυτός επήλθε, ήδη, διά της κινήσεως ερευνών που αφορούσαν αποφάσεις με τις οποίες πολωνικά τακτικά δικαστήρια υπέβαλαν στο Δικαστήριο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως και περιελάμβαναν, μεταξύ άλλων, την ακρόαση των οικείων δικαστών και την αποστολή σε αυτούς ερωτηματολογίων σχετικών με το αν οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως τις οποίες είχαν υποβάλει ως άνω είχαν ως αποτέλεσμα την τέλεση ενδεχόμενων πειθαρχικών παραπτώματων.
- 232 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας περιορίστηκε στην ελαχιστοποίηση της σημασίας και του εύρους των συγκεκριμένων πρακτικών, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η κίνηση και η διενέργεια των εν λόγω ερευνών δεν οφείλονταν στα ίδια τα πειθαρχικά δικαστήρια, αλλά σε υπευθύνους πειθαρχικών διαδικασιών, ότι το στάδιο της έρευνας πρέπει να διακρίνεται από εκείνο των καθαυτών πειθαρχικών διώξεων, ότι οι ίδιες έρευνες είχαν εν τω μεταξύ περατωθεί και ότι, επίσης, αφορούσαν τις περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκαν οι εν λόγω αποφάσεις προδικαστικής παραπομπής και τη συμπεριφορά των οικείων δικαστών σχετικώς, και όχι τις αποφάσεις αυτές.
- 233 Πρέπει, όμως, να υπομνησθεί συναφώς ότι, αφενός, η αυστηρή τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχει κράτος μέλος από τις διατάξεις του άρθρου 267 ΣΛΕΕ επιβάλλεται σε όλες τις κρατικές αρχές και, ως εκ τούτου, μεταξύ άλλων, σε όργανο το οποίο, όπως ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών, είναι επιφορτισμένο με τη διεξαγωγή, ενδεχομένως υπό την εποπτεία του Υπουργού Δικαιοσύνης, των πειθαρχικών διαδικασιών που δύνανται να κινηθούν κατά δικαστών. Αφετέρου, όπως υποστήριξαν τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη που παρενέβησαν προς στήριξη των αιτημάτων του εν λόγω θεσμικού οργάνου, το γεγονός και μόνον ότι ο υπεύθυνος πειθαρχικών διαδικασιών προβαίνει σε έρευνες υπό τις συνθήκες που υπομνήσθηκαν στη σκέψη 231 της παρούσας αποφάσεως αρκεί για να συγκεκριμενοποιηθεί ο κίνδυνος ασκήσεως πιέσεων και προκλήσεως αποτρεπτικού αποτελέσματος που μνημονεύεται στη σκέψη 229 της ίδιας αποφάσεως και να θιγεί η ανεξαρτησία των δικαστών κατά των οποίων διενεργούνται οι έρευνες αυτές.
- 234 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτή η αιτίαση ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, επιτρέποντας τον περιορισμό του δικαιώματος των δικαστηρίων να υποβάλλουν στο Δικαστήριο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως, λόγω της δυνατότητας κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας.
- 235 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, διαπιστώνεται ότι

- μη διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του πειθαρχικού τμήματος, στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει ο έλεγχος των αποφάσεων που εκδίδονται επί πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών (άρθρο 3, σημείο 5, άρθρο 27 και άρθρο 73, παράγραφος 1, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με το άρθρο 9 bis του νόμου περί του KRS)·
- επιτρέποντας τον χαρακτηρισμό του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων ως πειθαρχικού παραπτώματος όσον αφορά τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων (άρθρο 107, παράγραφος 1, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων και άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νέου νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου)·
- παρέχοντας στον πρόεδρο του πειθαρχικού τμήματος διακριτική ευχέρεια κατά τον ορισμό του αρμόδιου σε πρώτο βαθμό πειθαρχικού δικαστηρίου σε υποθέσεις δικαστών των τακτικών δικαστηρίων (άρθρο 110, παράγραφος 3, και άρθρο 114, παράγραφος 7, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων), και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας την εξέταση των πειθαρχικών υποθέσεων από δικαστήριο «που έχει συσταθεί νομίμως», και
- μη διασφαλίζοντας την εντός εύλογης προθεσμίας εξέταση των πειθαρχικών υποθέσεων κατά δικαστών των τακτικών δικαστηρίων (άρθρο 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί των τακτικών δικαστηρίων), καθώς και προβλέποντας ότι οι πράξεις που συναρτώνται με τον διορισμό συνηγόρου και με την ανάληψη από αυτόν καθηκόντων υπερασπίσεως δεν αναστέλλουν την πειθαρχική διαδικασία (άρθρο 113a του εν λόγω νόμου) και ότι το πειθαρχικό δικαστήριο διεξάγει τη διαδικασία ακόμη και σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας του πειθαρχικώς διωκόμενου δικαστή που έχει ειδοποιηθεί σχετικώς ή του συνηγόρου του (άρθρο 115a, παράγραφος 3, του ίδιου νόμου), και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας των πειθαρχικώς διωκόμενων δικαστών των τακτικών δικαστηρίων,

η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη της υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ,

και ότι:

επιτρέποντας τον περιορισμό του δικαιώματος των δικαστηρίων να υποβάλλουν στο Δικαστήριο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως, λόγω της δυνατότητας κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, η Δημοκρατία της Πολωνίας παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 236 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των σχετικών με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.
- 237 Σύμφωνα με το άρθρο 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Βασίλειο του Βελγίου, το Βασίλειο της Δανίας, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

1) Η Δημοκρατία της Πολωνίας,

- μη διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία και την αμεροληψία του Izba Dyscyplinarna (πειθαρχικού τμήματος) του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Πολωνία), στην αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει ο έλεγχος των αποφάσεων που εκδίδονται επί πειθαρχικών διαδικασιών κατά δικαστών [άρθρο 3, σημείο 5, άρθρο 27 και άρθρο 73, παράγραφος 1, του ustawy o Sądzie Najwyższym (νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου), όπως ισχύει κατόπιν κωδικοποίησης και δημοσιεύθηκε στην *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* του 2019 (θέση 825), ερμηνευόμενα σε συνδυασμό με το άρθρο 9 bis του ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa (νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου), της 12ης Μαΐου 2011, όπως τροποποιήθηκε με τον ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (νόμο περί τροποποίησης του νόμου περί του Εθνικού Δικαστικού Συμβουλίου και ορισμένων άλλων νόμων), της 8ης Δεκεμβρίου 2017].
- επιτρέποντας τον χαρακτηρισμό του περιεχομένου των δικαστικών αποφάσεων ως πειθαρχικού παραπτώματος όσον αφορά τους δικαστές των τακτικών δικαστηρίων [άρθρο 107, παράγραφος 1, του ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), της 27ης Ιουλίου 2001, όπως ισχύει κατόπιν των διαδοχικών τροποποιήσεων που δημοσιεύθηκαν στην *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* του 2019 (θέσεις 52, 55, 60, 125, 1469 και 1495), και άρθρο 97, παράγραφοι 1 και 3, του νόμου περί του Ανωτάτου Δικαστηρίου, όπως ισχύει κατόπιν κωδικοποίησης και δημοσιεύθηκε στην *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* του 2019 (θέση 825)].
- παρέχοντας στον πρόεδρο του Izba Dyscyplinarna (πειθαρχικού τμήματος) του Sąd Najwyższy (Ανωτάτου Δικαστηρίου) διακριτική ευχέρεια κατά τον ορισμό του αρμόδιου σε πρώτο βαθμό πειθαρχικού δικαστηρίου σε υποθέσεις δικαστών των τακτικών δικαστηρίων [άρθρο 110, παράγραφος 3, και άρθρο 114, παράγραφος 7, του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων, όπως ισχύει κατόπιν των διαδοχικών τροποποιήσεων που δημοσιεύθηκαν στην *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* του 2019 (θέσεις 52, 55, 60, 125, 1469 και 1495)], και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας την εξέταση των πειθαρχικών υποθέσεων από δικαστήριο «που έχει συσταθεί νομίμως», και
- μη διασφαλίζοντας την εντός εύλογης προθεσμίας εξέταση των πειθαρχικών υποθέσεων κατά δικαστών των τακτικών δικαστηρίων (άρθρο 112b, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, του νόμου περί οργάνωσης των τακτικών δικαστηρίων), καθώς και προβλέποντας ότι οι πράξεις που συναρτώνται με τον διορισμό συνηγόρου και με την ανάληψη από αυτόν καθηκόντων υπερασπίσεως δεν αναστέλλουν την πειθαρχική διαδικασία (άρθρο 113a του εν λόγω νόμου) και ότι το πειθαρχικό δικαστήριο διεξάγει τη διαδικασία ακόμη και σε περίπτωση δικαιολογημένης απουσίας του πειθαρχικώς διωκομένου δικαστή που έχει ειδοποιηθεί σχετικώς ή του συνηγόρου του (άρθρο 115a, παράγραφος 3, του ίδιου νόμου), και, ως εκ τούτου, μη διασφαλίζοντας τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας των πειθαρχικώς διωκομένων δικαστών των τακτικών δικαστηρίων,

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ.

- 2) Η Δημοκρατία της Πολωνίας, επιτρέποντας τον περιορισμό του δικαιώματος των δικαστηρίων να υποβάλλουν αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω της δυνατότητας κινήσεως πειθαρχικής διαδικασίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 267, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.**
- 3) Η Δημοκρατία της Πολωνίας φέρει, πέραν των δικαστικών εξόδων της, και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, περιλαμβανομένων των σχετικών με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων.**
- 4) Το Βασίλειο του Βελγίου, το Βασίλειο της Δανίας, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, η Δημοκρατία της Φινλανδίας και το Βασίλειο της Σουηδίας φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.**

(υπογραφές)

ⁱ Στη σκέψη 60 της παρούσας αποφάσεως επήλθε τροποποίηση γλωσσικής φύσεως μετά την αρχική ανάρτηση του κειμένου στην ψηφιακή Συλλογή της Νομολογίας.